Kibaru

San 2020 Zuluyekalo,
san 48nan - Bɔko 582nan
sɔngɔ = dɔrɔmɛ 35

Kunnafonisɛbɛn bɔta kalo o kalo - BP : 24 - Telefɔni : 20.21.21.04 Kibaru bugufiyɛ Bosola Bamakɔ

Bamakɔ ɲagamina fo k'a damatɛmɛ jumadon, zuluyekalo tile 10, san 2020

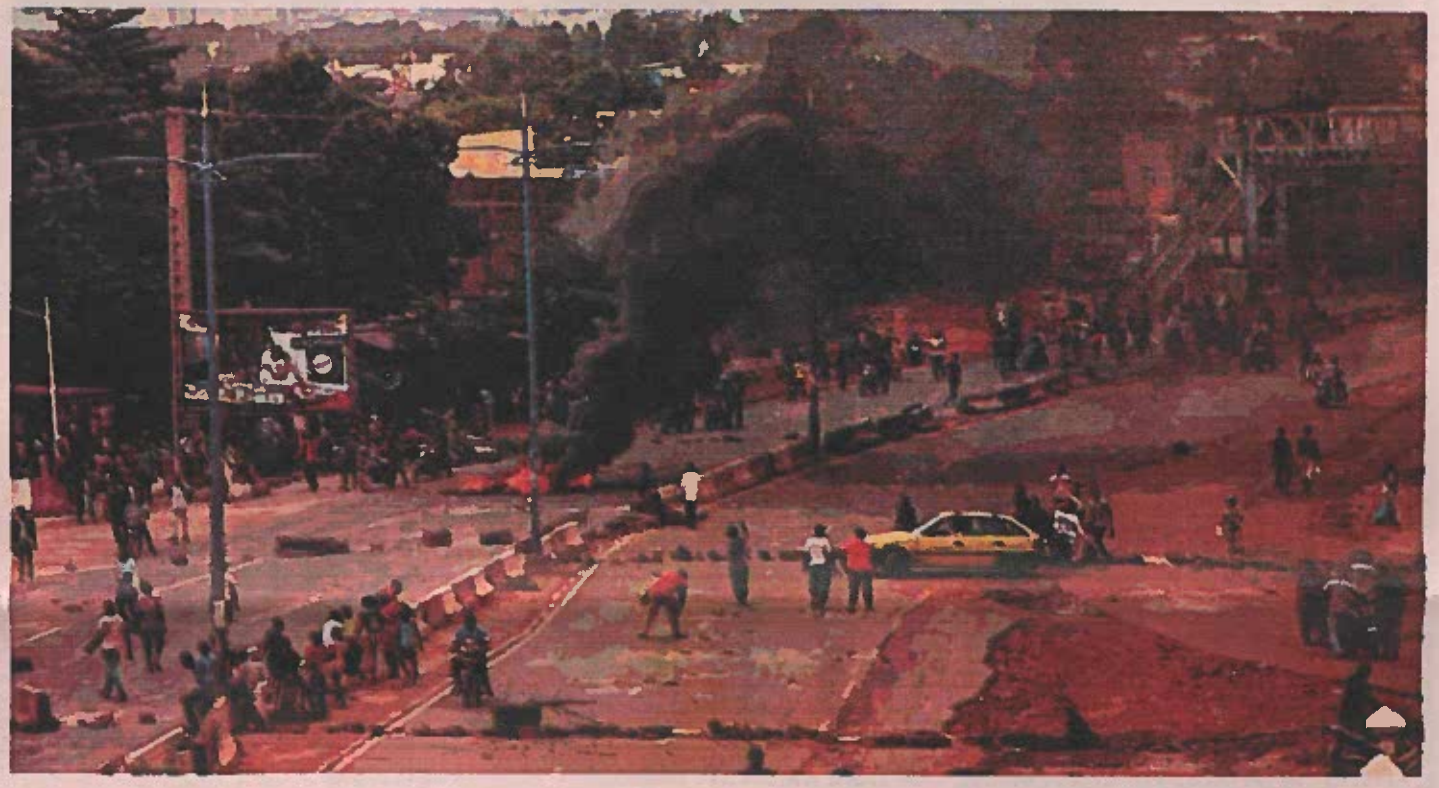

Fanga sinamatɔnw, jɛrɛjɛkuluw ani Alimami Mahamudu Diko n'a nɔfɛjama, olu ye wele bila fasodenw ma, ka jamanadenw ka muruti boloda. Jamaba de y'u ka wele jaabi yɛrɛmahɔrɔnya kɛnɛba kan Bamakɔ yan.

Jama ye ɲɔgɔn sɔrɔ yɛrɛmahɔrɔnya kɛnɛba kan juma jiginnen kɔ. Kuma o kuma fɔra lajɛba in ɲɛmɔgɔw fɛ, olu tɛ kuma kuraw ye, kuma kɔrɔw don. U y'a jira ko jamana tɛ bolo ɲuman kan. Mara tɛ jamana kɔnɔ. Kɔngɔ ni minnɔgɔ bɛ jamanadenw na. Yuruguyurugu kɛra fanga taabolo ye. Tɔɲɔni kɛra a taabolo ye. Faantanya kɛra damatɛmɛ ye, lakanabaliya warala fo k'a damatɛmɛ. Sariya tɛ ka boli a ɲɛ ma. Jamana sɔrɔ ɲɔngirila. Nin bɛɛ b'a jira ko fanga dɛsɛra a ka baara la. Jamanadenw y'u sigi fanga la ka baara min kalifa u la, u dɛsɛra o la. An ka sariyasunba dun y'a jira kɔ ni fanga ye jamanadenw janfa, k'u tɔɲɔ, jamanadenw yamaruyalen don ka muruti, ka fanga minɛ faamaw la, k'a lasegin a tigiw ma, n'o ye fasodenw ye.

Lajɛba in kumaw labanna ni min ye, o kɛra ninnu ye : u bɛnna a kan ka jamandenw ka muruti boloda. O hukumu kɔnɔ, u y'a ɲini jama fɛ u ka taa jamana arajosoba n'a jabaraninsoba ni minisiriɲɛmɔgɔ ka baarakɛyɔrɔ ni depitebulon minɛ nka u kana tiɲɛni kɛ. U ka sirabaw tigɛ, bolifɛn kana don Bamakɔ, bolifɛn kana bɔ. Jamanadenw ka muruti kun tun ye k'a jira fanga la ko fanga ye jama de ta ye, fanga tɛ peresidan n'a ka du n'a masurunnamɔgɔw dɔrɔn ta ye.

Baaraw bolodara cogo min, u kɛra o cogo la, nka jama na, bɛɛ n'i kɔnɔko don, bɛɛ n'i laɲini don, bɛɛ n'i ŋaniya don. Mɔgɔ caman dusu y'u kɛɲɛ, ka forobafɛnw ni mɔgɔw ka nafolomafɛnw tiɲɛ, k'u kari, k'u jeni, walima k'u ta ka taa n'u ye.

Lakana tigilamɔgɔw nanen u ka baara la, o kɛra sababu ye ka dɔ fara gɛlɛyaw kan.

Jumadon, kalo tile 10, mɔgɔ kelen ni tora a la, ka mɔgɔ caman jogin. O dugusajɛ, lajɛba in ɲɛmɔgɔ caman minɛna, kɔfɛ olu bilala. Badalabugu, Mahamudu Diko ka kin, jamaba ŧaara koori misiri ni a ka du la, ka lakana sabati. Bolo ma se ka da alimami kan. Nka kɛlɛbolo min labɛnna kojugubakɛlaw fagali kama, n'a bɛ wele fɔrisati, o y'a sendon baaraw la. O la, su kɛra 5 ye. Mɔgɔ joginnen dɔw fana fatura, ka sabagatɔ hakɛ kɛ 11 ye. An bɛ don min na i ko bi, dusukasi ni jigitigɛ kɛlen bɛ damatɛmɛ ye Bamakɔ.

Diinɛmɔgɔw, kerecɛn ni silamɛ, Bamakɔ dugutigiw n'a dugulenw ani ɲamakalaw, olu bɛ wulikajɔw la, ka hadamadenw dusu saalo, ka faamaw sɔn hakili la, ka jamanadenw sɔn sabali la, walasa jamana kana ci.

An ka dusu nk'an kana funun. Hadamaden b'a sago sɔrɔ kasɔrɔ a ma sariya sɔsɔ. Bagabaga kan'an bɔ an ɲinifɛnw kan, o kɛra Alimami Mahamudu Diko ka kuma ye. Nin balawuba in kɔfɛ, jamanakuntigi ye kuma ta arajo ni jabaranin na siɲɛ fila ka ɲɛsin malidenw ma. A ka kuma fanba kɛra bɛn ni sigikafɔ ɲinini ye ani fɛɛrɛw tigɛli ka jamana basigi. A ye gɔfɛrɛnaman kura sigili boloda, jamanaden bɛɛ b'a yɛrɛ sɔrɔ min kɔnɔ. Nk'a y'a pereperlatigɛ ko yɔrɔkarilaw ni yɔrɔjeninaw sen tɛ ye o gɔfɛrɛnaman kura in na. Jamana sariyasunba lafasalibulon, sariya min y'o sigi, a y'o wulu. O kɔrɔ ye ko mɔgɔ kuraw bɛna ɲini k'olu bila Manasa n'a jɛɲɔgɔnw nɔ na. Fɛn min ye depitebulon ye, a y'a jira ko yɛlɛmaw bɛ se ka don o fana na.

Diɲɛ kunkankofɔjɛkuluw y'u ka jɔrɛ n'u ka siran jira Mali bilama cogoya la. Erɔpu kelenyatɔnba, jamana yɛrɛmahɔrɔnyalenw ka tɔnba, Afiriki kelenyatɔnba, Sedeyawojamanaw, Faransi, Lamerikɛnjamana an'an igiɲɔgɔnjamanaw, olu bɛɛ bɛ wulikajɔw la walasa fɔkabɛn ka sɔrɔ malidenw yɛrɛ dama ni ɲɔgɔn cɛ., bawo Hamadi jo tɛ kɛlɛ dɔ la, o tɛ wɛrɛ cikun bɔ.

Mahamadu Kɔnta

Kojugubakɛlaw ye Bajangara ni Bankasi cɛ pɔn kari

Gitɔrɔn kelen min bɛ Bajangara ni Bankasi cɛ, n'a bɛ wele ko "Jɛgɛ sira", kojugubakɛlaw y'a kari zuluyekalo tile 7 su k'a dugu jɛ a tile 8 na san 2020. A kɛra su dugutila ni sɔgɔmanɛgɛ kanɲɛ 5 waati cɛ. Nin pɔn in tiɲɛni ye Koro ni Bankasi lasɔrɔli gɛlɛya sira in taamabaaw bolo.

Kojugubakɛlaw ka baara ƙɛlen bɛ pɛrɛnbaraninw donni ye siraw kan, ani ka pɔnw kari. Nin bɛɛ kun ye ka Mali sɔrɔdasiw bali ka tɛmɛn ka taa u nɔfɛ. Hakililajigin na, zuluyekalo tile 11ɔ san 2020, kojugubakɛla dɔw ye ta kari Lelehɔyi batigɛ bagi motɛri fila bɛɛ la, k'u tiɲɛ pewu. A jirala k'o ye kojugubakɛjɛkulu "GAT" kɛwale ye. Ale de ni Sahara kojugubakɛjɛkulu "EIGS" ye baarakɛɲɔgɔn ye. Tuma min na u ye baki in tiɲɛ, u taatɔ y'a gɛlɛya dugumɔgɔw ma, ko n'u y'a mɛn k'u ye baki in dilan, u bɛ segin ka na. a k'u tɛ dan baki jeninni ma bilen dɛ; k'u bɛ ta don dugu yɛrɛ la. Lelehɔyi bɛ Bura komini na, Ansɔngɔ sɛrɛkili kɔnɔ. Mali sɔrɔdasi minnu dagalen bɛ Tesiti, olu de tun bɛ tigɛ baki in fɛ, ka taa u ka mununmununsaalow kɛ lakanan siratigɛ la.

Umaru Gindo
Dɔkala Yusufu Jara

KIBARU bakurubasanni (Kolo 12 sɔngɔ) : Mali kɔnɔ = Dɔrɔmɛ 400 - Afriki kɔnɔ = Dɔrɔmɛ 800 - Jamana wɛrɛ = Dɔrɔmɛ 1.400

Nuwakisɔti jamanakuntigilajɛba bɛnkanw

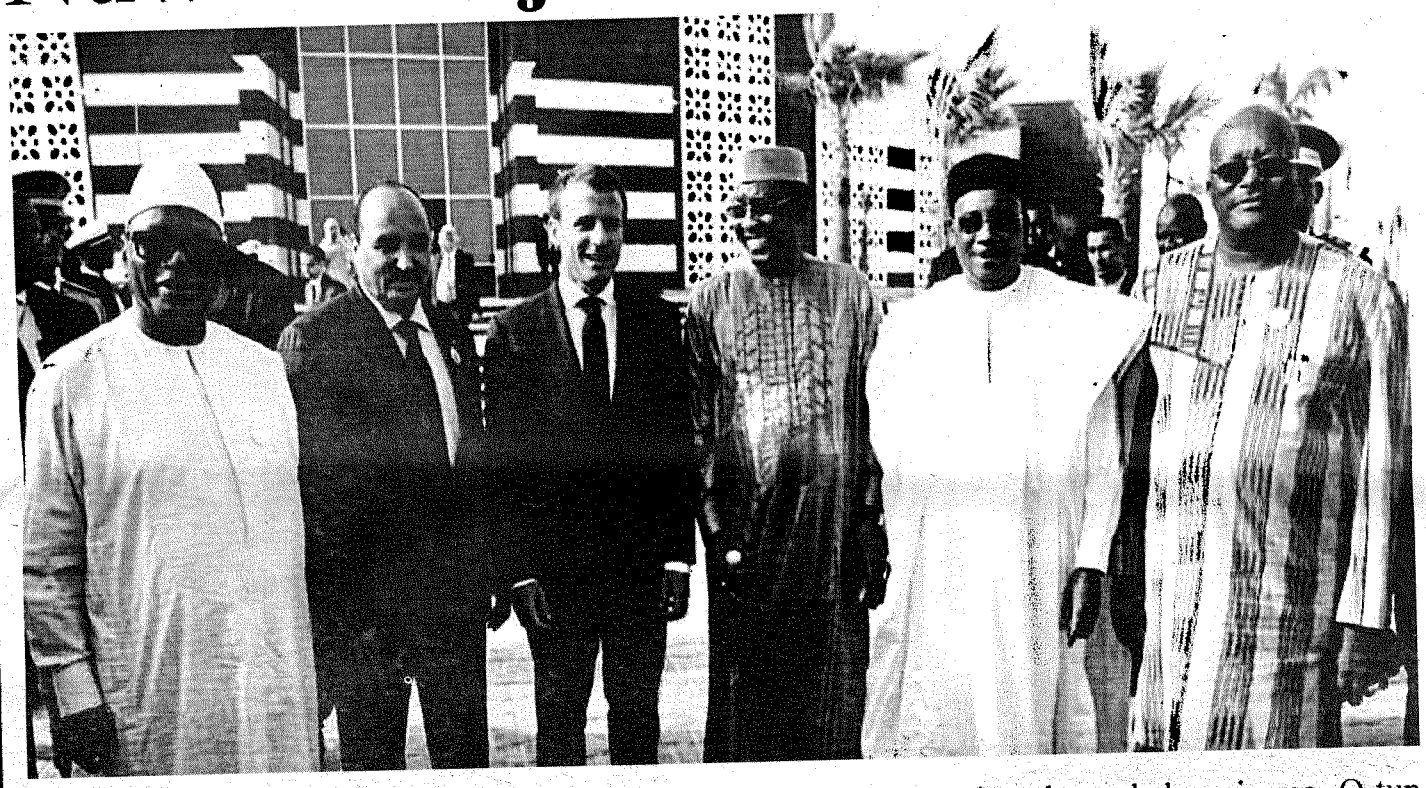

Nuwakisɔti, Moritani faaba kɔnɔ, jamanakuntigilajɛba kɛra yen san 2020 zuwɛnkalo tile 30. Lajɛba in jatigi tun ye Moritani peresidan ye, Mohamɛdi Sɛki Ɛli GANZUWANI. Ale de fana ye Saheli jamanaduurutɔn ɲɛmɔgɔba ye bi-bi in na. O jamana duuru ye Mali, Moritani, Nizɛri, Burikina, ani Cadi. Nin jamana duuru ɲɛmɔgɔw tun bɛ kɛnɛ kan, ka fara Faransi peresidan Emaniyɛli Makɔrɔn kan, ani Ɛsipaɲi gɔfɛrɛnaman peresidan Pedoro SANSƐSI. Dinɛ mɔgɔba caman wɛrɛ tun b'a kɛnɛ kan, i n'a fɔ Antoniyo GETƐRƐSI, jamana yɛrɛmahɔrɔnyalenw ka tɔnba (ONI/ONU) sekereteri zenerali, Afiriki kelenyatɔnba ka baarakɛjɛkulu peresidan Musa Faki Mahamati, faransikanfɔjamanaw ka tɔnba sekereteri zenerali madamu Luwisi MUSIKIWABO, ka fara maaba wɛrɛw kan dinɛ fan tan ni naani kɔnɔ. Nin jamanakuntigilajɛba in sigira senkan waati gɛlɛn kɔnɔ dinɛ kɔnɔ : kojugubakɛlaw (terorisiw) ka ɲangata barika bonyara dinɛ kɔnɔ. Libi kɛlɛ bɛ ka juguya ka taa a fɛ, o kɔlɔlɔw bɛ se ka yɛlɛn Afiriki ani dinɛ jamana caman kan. An b'o la, KOWIDI 19 bana juguba nana na kɛ a tɔ la. O bɛ ka mɔgɔ bahuuu faga dinɛ kɔnɔ, ka mɔgɔw bɔ u dabolo kan, ka sɔrɔw ɲɔngiri.

Jamanakuntigilajɛba in sigikun ye ka PO sigikafɔ jaabiw kiimɛ k'a dɔn o bɛnkanw sera ka waleya ka se hakɛ min ma. O tun ye fɛɛrɛ caman boloda lakana sabatiliko kan sahelijamana duuru ninnu kɔnɔ.

Jamanakuntigiw bɛnna a kan :

- ka kojugubakɛlaw kɛlɛ fo ka se a dan na. O bɛ sabati ni sahɛli jamanaduuru sera ka caman fara u ka kɛlɛbolow hakɛ, u ka sew hakɛ, an'u kɛlɛminɛnw hakɛ n'u ɲumanya kan. O bɛ sabati n'u y'u bolodi ɲɔgɔn ma, ka fɛɛrɛw tigɛ ɲɔgɔn fɛ, k'u waleya ɲɔgɔn fɛ. O bɛ sabati n'u ni Faransi BARIKANI jɛra ka baara kɛ ɲɔgɔn fɛ su ani tile ani dinɛ tɔnbaw ni dinɛ jamana wɛrɛw minnu nakun ye kojugubakɛlaw kɛlɛli ye.

U bɛnna a kan :

- ka foli lase Cadi jamana ma, a ye fɛɛrɛ minnu tigɛ ka dankari BOKO HARAMU kɛlɛli la « Boma dusubɔba » senfɛ.
- Ka foli lase SEDEYAWO ma a ka wulikajɔw la a ka fɛɛrɛ bolodalenw na minnu bɛna sababu ye ka lakana sabati, ka yiriwali sigi lakanabaliya nɔ na, san 2020-2024 kɔnɔ, sedeyawojamanaw kɔnɔ.

U bɛnna a kan :

- ka dinɛmɔgɔ ladɔnniya ko kojugubakɛlaw bɛ ka u ka fanga digi Cadi dalaba dala, Nizɛri ni Nizɛriya dugukolo kan, wa n'u ma kunbɛn a waati la, o kɔlɔlɔntan tɛ.
- ka dinɛmɔgɔ ladɔnniya ko kojugubakɛla ninnu bɛ ka jigin kɔnɔwariyanfan fɛ bawo u binna Kɔnɔwari sɔrɔdasiw dagayɔrɔ dɔ kan Kafolo.

U bɛnna a kan

- jamana yɔrɔ minnu tun minɛna banbaganciw ni jahadikɛlaw fɛ, olu ka lasegin faso ma, baarakɛlaw ka segin u nɔ na, ka yiriwalibaaraw sigi senkan dugudenw ye ;
- ka foli lase Erɔpu kelenyatɔnba ni lamerikɛnjamana ma u ka wulikajɔw jamanaduurutɔn dɛmɛni na ;

U bɛnna a kan

- ka foli lase Moritani jamanakujntigi ni Moritani jamanadenw ma u ka jatigiya ɲuman na ;
- ko jamanaduurutɔn ka lajɛ nata bɛ kɛ san 2021, sahalijamana dɔ la.

Mahamadu Kɔnta

Kalali kalansoba dɔ kurunbonkarila Sikaso

Sikaso mara kɔnseyejɛkulu ɲɛmɔgɔ Yaya Banba ye kalali ni bɔgɔlanw dilanni kalansoba dɔ kurunbonkari jumadon zuluyekalo tile 3 san 2020. Madamu Balo Fatumata Jara tɔgɔlayɔrɔ don. Ale de ye nin baara in daminɛ kabini san 2013 kɔnɔna na.

Kalanso saba, mangasa damadɔ ani ɲɛmɔgɔyaso kelen, olu bɛ yɔrɔ in na. A jɔli musaka mumɛ surunyana sefawari miliyɔn 28 na; a dira Sikaso mara kɔnseyejɛkulu fɛ. Yaya Banba ye foli ni tanuni lase Madamu Balo Fatumata Jara ma a ka hakiliɲumanya la. ; sabula kɔnseyejɛkulu haminankoba dɔ ye Sikaso musow ka ɲɛtaa sabatili ye. Nin waleya in y'o dɛmɛnni sira dɔ ye. Kɛnyɛrɛye cakɛda 13 bɛ Sikaso mara kɔnɔ, minnu ɲɛsinnen bɛ musow ka ɲɛtaa sabatili ma. O bɛɛ jɔli musaka bɔra kɔnseyejɛkulu kun. O cakɛda ninnu bɛ sungurunninw ta, k'u dege kalali, bɔgɔlanw dilanni, sɛnɛfɛnw bayɛlɛmani, sisɛmara ani jɛgɛmara la.

Yaya Banba y'a jira k'u haminankoba ye musow sendonni ye sɔrɔ ni hadamadenya yiriwalibaaraw la Sikaso mara kɔnɔ ka taa a fɛ. Kalali ni bɔgɔlanw dilanni kalanyɔrɔ min kurunbonkarilen filɛ, muso tan ni kɔ bɛ baara kɛ yen; kalanden 60 b'u bolo. A kɛra sababu ye ka mɔgɔ caman bolo don baara la, ka dɔ bɔ baarantan hakɛ la Sikaso mara kɔnɔ. O de la kabini san 2017, Sikaso mara kɔnseyejɛulu bɛ wulikajɔw la, ka hakilimayabaaraw senkɔrɔmadon.

Madamu Balo Fatumata Jara ka fɔ la, ale ye kalandenkulu naani de kalan kalali ani bɔgɔlanw dilanni na a ka mɔgɔkalan daminɛ ni bi cɛ. O bɛɛ bɛ baara kɛ a yɛrɛ ye an bɛ don min na; wa a bɛɛ ye musow ye. A dɔw yɛrɛ y'u damana kalanyɔrɔ dayɛlɛ; u fana bɛ ka mɔgɔ wɛrɛw kalan. Madamu Balo Fatumata Jara labanna ka foli ni tanuni lase Sikaso mara kɔnseyejɛkulu ma a dɛmɛnni na nin baara in na.

Fuseyini Jabate

Dɔkala Yusufu Jara

Mana tolibaliw kɔlɔlɔba bɛ sigida n'a lamani kan

I n'a fɔ dinɛ jamana tɔw, sigida n'a lamini tɔgɔladon kɛrɛnkɛrɛnnen min ye zuluyekatlo tile 3 ye, Mali y'o lanɛnamaya. A tun ɲɛsinnen bɛ mana tolibaliw kɛlɛli ma.

Mana kolon tɔni 3.390 bɛ fili Bamako kɔnɔ don o don. O 5% ye mana tolibaliw ye; n'o ye tɔni 169,5 ye. Cakɛda min ɲɛsinnen bɛ lasaniyali ani yɔrɔw pɔsɔninko cogoya kɔlɔsili ma, nin y'o ka san 2016 jatew ye. A ɲɛmɔgɔba ye Usumani Sidibe ye. Ji ni kungo lakananni jalatigiba don; Zenerali Usumani Sidibe. A ko mana hakɛ bɛ sɔn ka caya n'o ye an bɛ don min na.

Zenerali Usumani Sidibe ka fɔ la, n'i taara manadilanyɔrɔ la, u bɛ se ka mana kelen dilan segɔndi kelen kɔnɔ; nka mana kelen filila bɛ se ka san 400 kɛ k'a sɔrɔ a ma toli ka ban. Kɛrɛnkɛrɛnnenya la, mana minnu dan ye makɔŋɛko kelen ye, mɔgɔ tɛ tɛmɛn sanga 20 kan olu dilanni na; nka u bɛ san 100 walima 400 kɛ sanni u ka toli. Mananin ɲɛci kelen, o kɛlen bɛ Malidenw taalan yɛrɛ ye; i b'a fɔ k'u tɛ se ka ɲɛ a kɔ. I b'u fililen ye sununkunw, bɔlɔnw, badaw ani kungo yɛrɛ kɔnɔ fan bɛɛ fɛ. U kɔlɔlɔ juguba bɛ sigida n'a lamini kan. Sabula u bɛ sumanw ni binw bali ka falen, u bɛ jikɔnɔfɛnw ni gerekanbaganw faga, n'u y'u dun ka dama tɛmɛn u ka dumuniw fɛ. A bɛ waati jan bɔ sa, dinɛmaa bɛ miiri la mananinko kan. Jamana ɲɛmɔgɔ dɔw ye sariya ta, ka mananin donni kɔn u ka jamanaw kan. O siratigɛ la, kabini san 2014, Mali fana ye sariya ta, min nimɔrɔ ye 2014-024 ye. A tara san 2014 zuluyekalo tile 3, ka mananin ɲɛci kelen tolibali dilanni, a labaarali an'a donni jamana kɔnɔ k'a feereli, k'o kɔn. Kɛrɛnkɛrɛnnenya la, mana tolibali ye mana ye, min fililen tɛ toli kalo 18 kuntaala kɔnɔ. Bi ma sariya in ta jamana fɛ ; nka a tɛ ka labato.

Duw kɔnɔ, duguw kɔnɔ, ani suguw kɔnɔ, mananinw fililen bɛ ye fan bɛɛ fɛ ; wa mɔgɔ suguya bɛɛ b'a san ka baara kɛ n'a ye. Hali furafɛɛrɛyɔrɔw la, u bɛ fura kɛ mananinw kɔnɔ ka don sannikɛlaw bolo. Dumunifɛɛrɛlaw ta ka jugu n'a bɛɛ ye. Dumuni gɛlɛman ni jima, u b'a bɛɛ kɛ mana kɔnɔ. Dugubaw kɔnɔ ai wulaw kɔnɔ, mananin bɛ fɛɛre u bɛ labaara. Min mana tila a ta la, o b'o fili yɔrɔ min ka di a ye ; filiyɔrɔ kelen tɛ u la.

Tarata zuwɛnkalo tile 30 san 2020, nɛgɛ kanɲɛ 19 tɛmɛnnen si sanga 30 ye, an donna Sidi Mohamɛdi Hayidara ka bitiki kɔnɔ Yirimajo-Zɛrɛnin na Bamako. A tun falen bɛ sannikɛlaw la. Dɔw nakun tun ye buuruko, tuluko, safunɛko, fɛnɲɛnamafagalanko ani nɔnɔmuguko ye. Nka sanga 15 kuntaala kɔnɔ, o mɔgɔ bɛɛ wasalen bɔra. Mariyamu Ɔngoyiba tun y'o sannikɛla dɔ ye. Ale ye lakɔlikaramɔgɔ ye, a furulen fana don. A si hakɛ bɛ san 30 ni kɔ ɲɔgɔnna na. A ɲininkalen, munna a bɛ sɔn a ka fɛn ka kɛ mananin kɔnɔ? A y'a jira k'ale y'a mɛn ko mananin ma ɲi mɔgɔ ka kɛnɛya ma, k'a kɔlɔlɔ ka jugu sigida n'a lamini fana kan; nka a ko a kɔni tɛ ban a ka fɛn ka kɛ mananin kɔnɔ sannikɛyɔrɔ la; Sabula ko bɛɛ ta bɛ kɛ a kɔnɔ.

Tuma min na an y'a ɲininka, ko n'a tilala a ka manaw na, k'a b'u kɛ cogo di? A ko ale b'a ka mana kɔrɔw fili ɲamanbɔnminɛn kɔnɔ, i n'a fɔ mɔgɔ tɔw b'a kɛ cogo min na. Sidi Mohamɛdi Hayidara min ye bitikitigi in ye, ale ko a san 20 ye nin ye, ale bɛ bitikifɛɛrɛ la. A ko a y'a daminɛ Abijan Kɔnɔwari jamana kan san 1999. Ko jamanakuntigisigi kalata kɔfɛ, kɛlɛ min kɛra yen san 2011, ale ye yen bila ka yɛlɛma Bamako Mali kɔnɔ. N'o tɛ a k'ale ye Moritani jamanaden ye. A ɲininkalen n'a b'a dɔn ko mananin bɛ se ka mɔgɔ bana? Munna a bɛ mɔgɔw ka fɛnw kɛ mananinw kɔnɔ? A y'a jira k'ale kɔni y'a mɛn ko mana kɔlɔlɔba bɛ sigida n'a lamini kan; nka k'a ma sannikɛla si ye fɔlɔ, min ma sɔn a ka fɛnw ka kɛ mananin kɔnɔ.

Sidi Mohamɛdi Hayidara k'ale t'a kalama ko mananin kɔnnen don Mali kɔnɔ; nka a ko a kɔni kɔnnen don Moritani jamana kan. Ko nka hali o la, mɔgɔw b'u dogo k'a feere, ani k'a labaara. Dinɛ tɔnba Oni y'a jira, ko san o san mana miliyari 5.000 bɛ labaara mɔgɔw fɛ dinɛ kɔnɔ. O bɛ bɛn mananin miliyɔn 10 labaarali ma sanga kelen o kelen. N'i y'o manaw kala ɲɔgɔn a k'u kɛ birifiniba kelen ye k'i b'o fɛnsɛn, a bɛ dugukolo datugu sinɛ wolonwulan lɛrɛ kelen o kelen.

Dinɛ tɔnba ka jate la halibi, a ko segɔndi kelen o kelen, mɔgɔw bɛ mana kɔrɔ tɔni miliyɔn 10 fili dinɛ kɔnɔ. Ko siman ni nɛgɛ asiye kɔfɛ, fɛn suguya min bɛ dilan dinɛmaa fɛ kosɛbɛ, o ye mananinw ye. Kabani san 1950 waati y'a sɔrɔ mananin tɔni miliyari 6,3 fililen don dinɛ kɔnɔ. O b'a jira ko mananinko ma daminɛ bi. O de la san o san, mananinko kɛlɛli don kɛrɛnkɛennen mana se, wulikajɔw bɛ kɛ ni masalakunw ye, minnu bɛ mɔgɔw kunnafoni ani k'u lafaamuya mananinw kɔlɔlɔ jugu la sigida n'a lamini kan.

Abukakari Tarawele
Dɔkala Yusufu Jara

Kati ni Jijɛnin cɛ siraba dilanni baaraw bɛ sira ɲuman kan

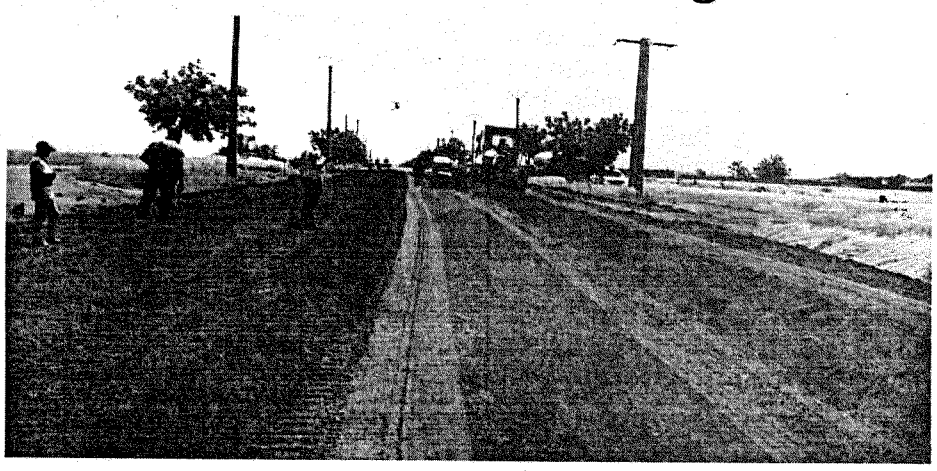

Sirabakow ni baarakɛminɛnko minisiri Madamu Tarawele Zeyinabu Jɔpu taara a ɲɛ da Kati ni Jijɛnin cɛ siraba dilanni baaraw kan ntɛnɛndon awirilikalo tile 6 san 2020. Kun fila tun bɛ taama in na ; k'a dɔn baara w bɛ hakɛ min na, ani k'a dɔn ni koronawisi kunbɛnni waleyaw bɛ ka labato baarakɛlaw fɛ sira in kan.

Taama kɔnɔna na, minisiri n'a nɔfɛmɔgɔw jɔra Kati, k'u tɛgɛ ko ji ni safunɛ na fɔlɔ, ka sɔrɔ ka sira dilanni cakɛda SOZEYA SATƆMU (Sogɛa Satom) ɲɛmɔgɔw kumaɲɔgɔnya. A y'a ɲini u fɛ, u k'u jilaja ka bana jugu in kunbɛnni waleyaw matarafa. U sɔrɔla k'u kunda Sozeya Satɔmu dagayɔrɔ kan Yelekebugu kɔfɛ. Baaraw bɛ sɛn na sira min kan, o dan ye Kati ni Jijɛnin cɛ sirayɛ ; n'o tɛ u jɔra fan caman fɛ bana in kosɔn. Minisiri y'a jira, ko jamanakuntigi ni jamana lakanabaaw ɲɛmɔgɔw ka laje kɔfɛ, a wajibiyara na ka kɛ ɲɛ da baaraw ani baarakɛlaw kan joona, k'a dɔn kɛnɛya kɔlɔsili waleya minnu kofɔra, n'u bɛ ka labato. A y'a kɔlɔsi ko cakɛda in mɔgɔw b'a la ka laadilikanw bɔ u sira fɛ. A wasara k'u ka baara kɛcogo fana ye. Don o don baarakɛla bɛɛ bɛna lajɛlikɛyɔrɔ la cakɛda dagayɔrɔ la fɔlɔ, k'u farikolo funteni jate laje, k'u tɛgɛw ko ji ni safunɛ na, u ni masiri minnu ka kan walasa k'u fari tanga bana in ma, u b'olu don, sanni u ka taa u ka kɛtaw la. O ye waleya ye, min bɛ se ka mɔgɔw tanga bana in masiba ma. U ka cakɛda bɛ to ka widow ci u ma koronawisi kunnafoniw kan. O kosɔn hali n'u bɛ u ka baaraw la, u tɛ sɔn ka tuntun ɲɔgɔn kan. U bɛ furancɛw don u ni ɲɔgɔn cɛ. Kati ni Jijɛnin cɛ siraba kuntaala ye km150 ye. Tijɛ don a baaraw daminɛ gɛlɛyara ; sabula kɔrɔlen, ni sira bɛ dilan, a bɛ ta dakun ni dakun. U mana furancɛ dɔ dilan, u bɛ yɛlɛma dɔwɛrɛ kan, fo ka baara ban. Nka sen in na, minisiriɲɛmɔgɔ ka faamuya kɔnɔ, yɛlɛma donna baara kɛcogo la. U fɔlɔla ka sira bɛɛ siyɛn k'a dalakɛɲɛ, ka bɔgɔ k'a kan k'a geren ka bɔ Kati fo Jijɛnin. O de kosɔn dingɛ t'o furancɛ in si kan tuguni, wa mɔgɔw bɛ ka boli u fɛrɛ ma basigi kɔnɔ, sanni gitɔrɔn dali ka daminɛ. Sisan baaraw bɛna kɛ ka kɛɲɛ n'u kɛcogo kɔrɔ ye ; n'o ye ka furancɛw dilanni bɔ ɲɔgɔn kɔrɔ. O de kosɔn baara tɔ bɛ se ka sennasumaya.

Madamu Tarawele Zeyibu Jɔpu y'a gɛlɛya sira in dilanbaaw ma, u k'u timinandiya koronawisi kunbɛnni waleyaw matarafali la ; n'o tɛ ni bana in kɔlɔsira hali mɔgɔ kelen na u cɛla, o bɛ sɔn ka kɛ baaraw jɔkun ye fɔlɔ. An bɛ don min na, Kati ni Jijɛnin cɛ siraba jɔda ka bon kosɛbɛ jamana ka yiriwali siratigɛ la.Minisiri labanna k'a ɲini mɔgɔw fɛ, minnu sigiyɔrɔw bɛnnen bɛ sirada in ma, u ka muɲun ka sabali ; sabula baara in bɛ se ka degun lase u ma waati jan kɔnɔ ; nka a mana ban tuma o tuma, bɛɛ bɛna lafiya sɔrɔ. A y'a fɔ a ka nsana na, ko « mɔgɔ tɛ se ka sefan jirannen sɔrɔ n'i ma sɛsan ci ». Baara tɔ kuntaala bɛ se san fila ɲɔgɔnna ma; nka o man jan sima bolo.

Lasana Nasogo
Dɔkala Yusufu Jara

Koronawirisi bɛ ɲinin ka kɛ Mali politikimɔgɔw ka wariɲininsira ye

An ka nsana dɔ b'a fɔ, ko ba siri bin na o, bin siri ba la o, a bɛɛ ye ba ma hɛrɛ ye. A bɔnɛ ye batigi de ta ye. Nka a kunkolo don daga la, o tɛ « kan » ba yɛrɛ la. Koronawirisi bɛ ɲinin ka kɛ Mali politikimɔgɔw ka wariɲininsira ye. Ni koronawirisi tun ye banaye wari tɛ sɔrɔ min kunkɔrɔ, fangaɲininton si tun tena sɔn ka a kun don a kɛlɛli kɔrɔ nin cogo la. Nka kabini miliyariw kofɔra k'o bɛna don koronawirisi kɛlɛli an'a kunbɛnni dafɛ, politikimɔgɔ ani mɔgɔ suguya caman wɛrɛw y'a jira ko bana in b'olu la. N'o y'i bɔ a la, anw m'a mɛn ko bana in bɛ an dɔnbaga si la, kuma tɛ k'a ye o dɔ faga. Ne kelen hakili la, mɔgɔ o mɔgɔ bɛ k'a fɔ ko koronawirisi b'ale la, o tɛ k'a fɔ fosi wɛrɛ kama wariko kɔ. A jigi bɛ bana in kɛlɛli wari dɔ de kan.
An kana ɲɔgɔn musalaka, faama si ja tɛ gɛlɛya k'a fɔ ko koronawirisi b'ale la ni fɛn tɛ sɔrɔ a la. Ni bana suguya wɛrɛ don, a bɛna wari min bɔ a yɛrɛ kun k'a furakɛ, a tɛ sɔn ka nkalon tigɛ o la.

An bɛ yɔrɔ min na, mɔgɔ caman bɛ ɲinin ka siga don Mali koronawirisiko la. Sabula bana in tɛ ka mɔgɔ si minɛ ni politikimɔgɔw ni mɔgɔ jalagɛlɛnw tɛ ; Olu b'a dɔn ko wariba de b'a kunkɔrɔ. Faantanw jɔrɛlen don a ko la, hali ni an m'a mɛn fɔlɔ k'a y'olu dɔ minɛ. A bɛ ka fɔ ko fura tɛ koronawirisi la.
O la n'a yera faantan min na, o ye

mangoya selen ye o n'a somɔgɔ bɛɛ ma. Hali n'o kɛnɛyara sa, mɔgɔ si tɛ farinya ka gɛrɛ o la tuguni.

A bɛ ka fɔ ko furu tɛ koronawirisi la. O tumana a bɛ ka fɔ fana ko mɔgɔ minnu kɛnɛyara, mun de sera k'olu furakɛ ? Alabatoyɔrɔw bɛ ka datugu bana min ɲɛ, o bɛ ka kɛ wariɲininsira ye Mali fangaɲininnaw bolo ; o bɛ mɔgɔ dabali ban. Ni nin kɛra an taabolo ye, ne ma da a la ko mɔgɔ bɛ se ka tanga nin bana in ma.
Wari bɛ sɔrɔ ko o ko la, Maliden b'o la ; hali n'o ye banaye.

Yaya Mariko ka bɔ
Senu-Bamakɔ,
Medini Wɛrɛda la

Kibarusɛbɛn ka kan ka kɛ kalanden jolenw bolomadayɔrɔba ye

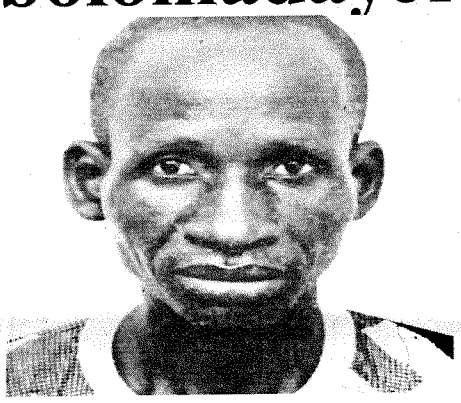

Mɔgɔw ka sɔrɔ kɛcogow tɛ kelen ye; n'o tɛ nafaba bɛ Kibaru kunnafoni na an ka baaraw sabatili siratigɛ la. Kalan nafa bɛɛ tɛ wariko ye. Nin kuma in bɛ faamuya hakilima bɛɛ fɛ. N'i ye ne ɲininka, ne b'a fɔ ko duguw bɛ Mali kɔnɔ halibi, minnu tɛ Kibarusɛbɛn sɔrɔ k'a kalan. O siratigɛ la, ne b'a ɲinin Kibaru ɲɛmɔgɔba fɛ, nin ko in ni sigi tɛ bɛn bilen. Komini hakɛ min bɛ Mali kɔnɔ, ni bamanankan, marakakan walima fulakan bɛ fɔ yen, o ka ca. Kibarusɛbɛn bɛ bɔ nin kan saba bɛɛ la. Kibaru ɲɛmɔgɔba ka ci lase o mɛri bɛɛ ma, u k'u fanga fara ɲɔgɔn kan Kibarusɛbɛn jɛnsɛncogo la u ka kominiw kɔnɔ.

Faraban Balo ka bɔ
Fuladugu-Kɔtuba,
Kita mara la

Ne ka foli bɛ Kibaru kanubaaw ye Bɛlɛdugu. Ne ka kɔlɔsili la, Kibaru kalanbaa ka ca Bɛlɛdugu kɔnɔ ka tɛmɛn jamana fan caman kan, cɛ kunda ani muso kunda. Ne b'a ɲinin Malidenw fɛ, an bɛɛ k'an jilaja ka Bɛlɛdugu ɲɔgɔnna bɔ Kibaruko la. O b'a to kalan ka se ka yiriwa jamana kɔnɔ kosɛbɛ.

Tile 45 kalan dabilali bɛ ka balikukalanko nagasi

Mali ɲɛmɔgɔw cɛsirilen tun don balikukalanko la waati min na, fɛɛrɛ caman tun tigɛlen don, min b'a to a kalanw ka taa ɲɛ, faamuyaba ka se ka sɔrɔ u la. O fɛɛrɛ dɔ tun ye tile 45 kalanw ye. Sɛmudete tun ye kalikukalan kɔkɔrɔdonbaa ye anw fɛ. A tun b'a wasa don a baarakɛɲɔgɔn duguw ka kalanko la kosɛbɛ.

Nka an bɛ don min na, balikukalan dabilala dugu caman na; kuma tɛ tile 45 kalanw ma. A dabilali kɛra sababu ye kalanden jolen hakɛ sɛbɛkɔrɔ dɔgɔya duguw kɔnɔ, fo ka fiɲɛ bila duguyiriwatɔnw ka bàaraw la. Duguyiriwatɔnw ka baara fanba bɛ kɛ fasokanw na. K'a ta sɛnɛkɛtɔnw na, ka se baganmaratɔnw ni sisɛmaratɔnw ma, balikukalanden jolenw de y'u baara fanba kɛbaaw ye. O la ni balikukalan nagasira Mali kɔnɔ, o kɔrɔ ye ko baara suguya caman bɛ yen, fiɲɛ bɛ bila olu kɛcogo la. Hali bamanankan sɛbɛnnen kalanbaa man ca tuguni anw fɛ. O misali dɔ ye Kibarusɛbɛn ye ; kalanden jolen hakɛ min bɛ se k'o kalan ka jɛ sisan, o ka dɔgɔ. Ka da a kan n'i ye kalan bila, a b'ii bila. Mɔgɔ caman ka dɔnniya bɛ ka tila a la k'a sababu kɛ balikukalan jɔli ye jamana kɔnɔ.

Nka waati dɔ sera, anw minnu bɛ dugubaw kɔnɔ, walima wula kɔnɔ, n'an ma lakɔli kɛ, an kana an sigi ten ka balikukalan nagasitɔ lajɛ. An ka wuli k'an jɔ, ka fɛɛrɛ tigɛ balikukalan laɲɛnamayali la. A bɛ fɔ nsana na, ko « den min bolo kɔrɔtalen don, o ta ka di ». Ala k'an dɛmɛ.

Daramani Sise
ka bɔ Nɔgɔlaso,
Sanzana komini na
Kiɲan Sikaso

Jamana sinsinbere ye kunnafoni ye

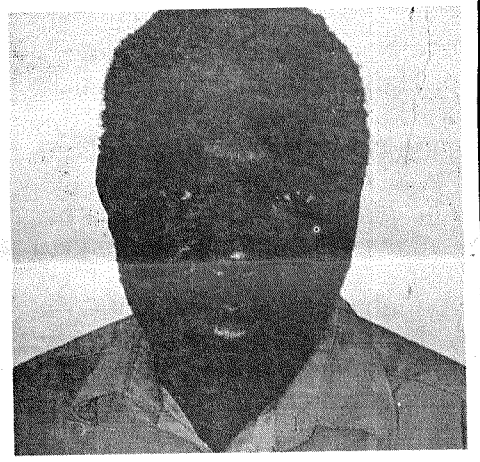

An bɛ don min na, kunnafoni dicogo kuraw nanen bɛ kunnafonisɛbɛnw fanga dɔgɔya. Kasɔrɔ kunnafonisɛbɛn nafa ka bon; a b'i n'a fɔ dunkare. Tuma ni tuma, i b'a ta k'a lajɛ. N'i ma i yɛrɛ ye a kɔnɔ, i bɛ i ɲɔgɔnna dɔ y'a kɔnɔ. Kunnafonisɛbɛn bɛ se ka san caman kɛ mara la i bolo.

An bɛ waati min na, ɛnterinɛti ni telefɔni bɛ ɲini ka dankari kunnafonisɛbɛnw na. O de bɛ k'u sanbaa hakɛ dɔgɔya sisan. Ka da a kan mɔgɔ hakɛ min mako bɛ kunnafoni teliman na sisan ; hali n'o ma dafa, o ka ca. Diɲɛ kɛlen bɛ kɔrɔtɔ jamana ye ; ɲɛɲini tɛ masɔrɔ ko caman na tuguni.

Kunnafonisɛbɛn nafa ka bon kosɛbɛ jamana ka ɲɛtaa la. Kunnafoni sɛbɛnnen n'a jɔyɔrɔ don, kunnafoni lamɛnta fana n'a nafa don. Telefɔninakuma ni arajolakuma dɔw bɛ se ka ta mɔgɔ tulo kan ; nka kunnafoni sɛbɛnnen, i bɛ se ka taa ka segin o kalanni kan, ka faamuyako ɲuman sɔrɔ a la.
Bi-bi in na mɔgɔ dɔw kumakan ye, ko jɔnnin bɛ wari don kunnafonisɛbɛn na bilen, ka « fezibuku » ni «wasapu » to yen. Kunnafoni dicogo kura ye nkalotigɛ ani kɛbalikɛ caya mɔgɔw ni ɲɔgɔn cɛ, ani ɛnterinɛti kan. Kunnafonisɛbɛn ye jamana sinsinbere ye. Wasapu ni fezibuku kunnafoniw mana mɛɛn, u bɛ tunun i la telefɔni kɔnɔ.

Isa Jalo ka bɔ Kɔdugu,
Dugabugu komini na Kati

Sɔrɔ yiriwabaliya kɛlen bɛ ka kɔngɔ don jamana kɔnɔ

Basigibaliya bɛ yɔrɔ o yɔrɔ la, lakana tɛ se ka sabati yen. U tun ko an ka to sow kɔnɔ ni su kora, sabula ko bana jugu bɛ jamana kɔnɔ. O la an bɛ waati min na, mɔgɔ juguw bɛ k'an ɲinin, bana jugu fana bɛ k'an ɲinin.
O ye ko jugu dan bɛɛ ye. An ma se k'an yɛrɛ lakanan ka bɔ o kojugubakɛlaw ma, an ma se ka bana jugu in bali ka don an ka jamana kɔnɔ ; wa an tɛ se fana k'an ka baaraw kɛcogo ɲuman masɔrɔ. Ne bolo, nin bɛɛ ye fanga ntarakili kɔlɔlɔ jugu dɔ ye.
Jama jɛra ka mɔgɔ min sigi fanga la, mɔgɔ kelen tɛ se k'o wuli. Mɔgɔ juguw donna an kan, wa bana jugu fana donnen filɛ an kan k'a sababu kɛ lakananbaliya ye. Anw ta kɛra gɛlɛya kɛ gɛlɛya kan. Nka Ala ni mɔgɔ ɲumanw kosɔn, nin gɛlɛya ninnu bɛna ban ka lafiya don jamana kɔnɔ nin bɛɛ kɔfɛ.
O tɛmɛnnen kɔfɛ, ne bɛ Ɛlihaji Kalifa Jara fo Jelibugu-Bamakɔ. Ka Ɛlihaji Npiyɛ Jara fo Falaje-Bamakɔ. Ka Umu Berete ni Umaru Jara fo Arajomali la.

Alu Jɛnfa Jara animatɛri
don Soninkeɲi, Kati mara la

Maakɔrɔbaro : Hakilitigiya ni bɛn

Latigɛ y'a diya hadamaden na k'a kɛ danfɛnw na fisamannci ye, ka d'a ka hakilitigiya kan. Nka hadamadenw yɛrɛ ni ɲɔgɔn cɛ, bɛɛ ka fisamannci ye min mana kunnandiya sɔrɔ ka tɛmɛ tɔw kan.
Kunnandiya ye dakan ye. O sababu la, Bamananw ko dakan tɛ karaba…; ko kun bɛ di, kuntere tɛ di. A bɛ fɔ kumadonsow fɛ fana ko, cɛ, wuli ka bɔ i sigiyɔrɔ la, o ye tiɲɛ ye, nka wuli ka bɔ i nakan kan, o ye nkalonkuma ye.
Sigi ye jɛ ye, a bɛ sinsin bɛn kan sigibaaw ni ɲɔgɔn cɛ ga kɔnɔ, sigida kɔnɔ. Nka Bamananw ko n'i ko an ka sigi, i ko an ka kɛlɛ. K'o kɔrɔ jɛya, Bamanan ye dakɔnɔna k'o taamasiyɛn ye, ɲinw ni nɛn ka sigi la. U bɛ kɛlɛ, u bɛ diya, u bɛ bɛn. Nin bɛn in sigi la, o ye kunnandiya ye min bɛ gaw fisaya ni ɲɔgɔn ye, ka gatigi dɔ kɛ fisamannci ye. Nafa tɛ kɛlɛ banbali la. Hakilitigiya.
Cikanw :
1. Masalabolo in kɔnɔko ɲɛfɔ kumasen saba kɔnɔ.
2. Daɲɛw kɔrɔ fɔ: danfɛn, fisamannci, nakan.
3. Daɲɛ fila ɲini masalabolo kɔnɔ nunnadafa bɛ minnu kɔnɔ.
4. Diyagoyalikumasen kelen ɲini masalabolo kɔnɔ.
5. Nin kumasen siya fɔ: "kuntere tɛ di."

Tariki : Tubabuw ye "Kantɔnw" sigi an ka jamana kɔnɔ, k'u ka mara sinsin

Tubabuw y'an ka jamana minɛ ni marifa daburu ye kasɔrɔ ka "kantɔnw" sigi senkan k'u ka mara sinsin. U ye Sabusire minɛ san 1878, Kita minɛna san1881, ka Bamakɔ minɛ san 1883, ka Segu minɛ 1890, ka Ɲoro minɛ san 1891, ka Tumutu minɛ san1894, ka Sikaso minɛ san 1898, ka Gawo minɛ san 1899, adw., Bɔbɔkɛlɛ ni Bɛlɛdugu muruti fɔra nin kɛlɛ ninnu bɛɛ tkɔ tɛmɛnen kɔ.
San 1894, tubabuw ye minisiriso dɔ sigi senkan walasa k'u ka jamana minɛnenw mara u sago la. U dagayɔrɔ bɛnna Sɛnɛgali ma. Dakaro tun y'u ka faaba ye. U y'u to Dakaro ka Afiriki tilebinyanfanjamana caman mara.
Jamana maralen kelen-kelen bɛɛ tun tilalen don nin cogo in na : sɛrɛkili, marabolofara, kantɔnw ani dugu misɛnninw.
Tubabutile la, sɛrɛkili tun tilalen don k'a kɛ kantɔnw ye. Sɛrɛkili dɔw kantɔn tun ka ca, i n'a fɔ Sikaso, Kayi, Bamakɔ, Segu, Mɔti dɔw ta tun ye kelen dɔrɔn ye, i n'a fɔ Ansɔngo. Kantɔn bonya tun sirilen bɛ ko caman na : tariki cogoya, dugukolo cogoya, siyaw ka sigiɲɔnya, yɔrɔ minnu jɛlen bɛ seko ni dɔnko kelen na, ga fangatigiw ani ga tɔgɔtigiw cogoya.
Kantɔn tun bɛ sɛrɛkili komandan ka mara kɔnɔ. A tun kɔlɔsilenba don marabolofaraw fɛ. Kantɔn dugutigi tun ye jamanatigi ye, o tun bɛ baara kɛ kantɔn kolatigɛjɛkulu ka yamaruya kɔnɔ. Tiɲɛ yɛrɛ la, kolatigɛjɛkulu tun ta ye tɔgɔ gansan ye. Fanga yɛrɛ yɛrɛ tun bɛ jamanatigi de bolo. Ale de ni tubabuw tun bɛ sigi ka kuma ; ale de ka kuma tun bɛ minɛ ; a ka nkalon bɛ se i ka tiɲɛ na, n'a ko ku n'i ko bananku, i bɛ taa i ta ɲimi fan wɛrɛ ; wa nafolo ni nafolomafɛnw tun b'a sago la a ka kantɔn kɔnɔ. O hukumu kɔnɔ, a bɛ se ka fɔ ko jamanatigi ni dalaminɛ, olu de fɔlɔ ye yuruguyurugu kolokolo farafinna, k'u ta ɲini, k'u sɔrɔ, kabini tubabutile la. Misali la, alimankɛlɛ waatiw la, ni tubabuw tun ko dugumɔgɔw ka saga kelen bɔ ka kɛlɛdenw dɛmɛ, dalaminɛw ni jamanatigiw tun bɛ se k'a fɔ saga duuru, k'a tɔ tila u ni ɲɔgɔn cɛ.
Tubabu ka fanga bolili jamanadenw kan, dugumamɔgɔw, sigidaw kɔnɔ, o baara kɛbaga fɔlɔ tun ye jamanatigi ye. Tubabubaarakɛlaw, dalaminɛw ni jamanatigiw tun da munen don, k'u kolon i ko sagamɔnɛw tubabuw ye. Wa, olu de fɔlɔ denw tara lakɔli la, ka kalanbaw kɛ kasɔrɔ ka na an mara tubabuw tɔgɔ la.
Faransuwa Zukareli ye baara caman kɛ kantɔnw kan, ka gafew sɛbɛn u kan. Ale y'a jira ko kantɔn ye tubabuw ka ko labɛnnen ye namara la, ka an ka laada mara kɛcogo kɔrɔw ladege. A ni kafo tɛ kelen ye. A ni an ka jamana kɔrɔw tɛ kelen ye, nka a b'i n'a fɔ u ladegew walasa a ka kɛ jamanadenw ɲɛna ko kɔrɔlen de bɛ senna halibi. Kɔrɔlen, an ka jamana kɔnɔ, dugu tun bɛ yen, o maralen don dugutigi fɛ a n'a ka kɔrɔsigiw, dugulenw. Dugu mana bɔ yen, kafo bɛ na, o bɛ masakɛ ka mara kɔnɔ ; kafo fana bɛ jamanatigi ka mara kɔnɔ, . Tubabuw nana an fɛ yan waati min, o y'a sɔrɔ mara b'an fɛ yan nin cogo in na : dugu, kafo, jamana.
Jamanatigi caman diyagoyara mɔgɔw kan. Nka tubabuw ka fɛɛrɛ kɛra min ye, u tun bɛ jamanatigiw ɲini dugutigibonda, masakɛbonda, dugulenbonda. Komandan tun bɛ mɔgɔba damadɔ tɔgɔ di olu cɛla, Faransi tun bɛ jamanatigi kelen sugandi. Fili Dabɔ Sisoko welela k'a sigi a fa nɔ na jamanatigiya la a ka dugu la Ɲanbiya sɲan 1933. Fili Dabɔ Sisoko tun ye mɔgɔ kalannenba ye. A donna politiki la, ka kɛ Pariti dɔ ɲɛmɔgɔba ye n'o ye PƐSIPE/PSP ye. A kɛra depite ye Faransi, ka kɛ Faransi minisiri ye, tubabutile la. Ale de tun ye jamanatigiw ka mɔgɔ ye wote senfɛ Faransi ye min labɛn, nka Ɛrideya/RDA de ye fanga sɔrɔ o wote in senfɛ.

Jamanatigiw denw tun bɛ ta lakɔli la u san 13 ka se 17 ma. N'u tɛmɛna ɲɔgɔndan na min bɛ wele SEPE/CEP, u tun bɛ baaradegekalanw kɛ, lakɔlikaramɔya, dɔgɔtɔrɔya, sekeretɛriya, cikɛ lakɔlidenya, adw. U tun bɛ larabukalan dɔɔnin fana kɛ. O waatiw la, lakɔliko tun man di an ka jamanaden caman ye. Dugutigiw ni jamanatigi dɔw kɛra yen, olu ma sɔn k'u denw bila ka taa lakɔli la fo u bololamɔgɔw denw.
Jamanatigi n'a ka ko bɛɛ, n'a ni ɲubabukɛ tun sigira, a b'a danyɔrɔ dɔn. A ka jamanatigiya ma dabɔ dugudenw kama. A kɛra jamanatigi ye walasa ka « Baba kumandan » ka ciw lasɛ, k'o ka baaraw kɛ, Faransi ka nafa kama. A ka dugumɔgɔw ka hɛrɛ lakanani tubabuw ɲɛkɔrɔ, o t'a ka baara ye. O kɔfɛ, tubabuw ye sariya ta, k'a jira k'u ka fanga tɛna yɛlɛma don kantɔnw ka laadalakow la an'u ka sekow ni dɔnkow ; u t'u sendon a la, kuma tɛ k'a fɔ k'u b'a yɛlɛma.
Walasa i ka kɛ jamanatigi ye, o k'a sɔrɔ i bɛ tubabukan fɔ, i b'a sɛbɛn. O k'a sɔrɔ i si bɛ san 25 bɔ ka se san 60 ma. I tɛ se k'i kanbɔ jamanatigiya nɔfɛ fo i ka gɔfɛrɛnɛri ka yamaruya sɔrɔ.
Jamanatigiw tun bɛ kalosara ta i n'a farafin minnu tun bɛ baara la tubabuw bolo, n'u bɛ wele tubabubaarakɛlaw. O sara dikun tun ye k'u fisaya n'u tɔw ye, ka Faransi kanu don u la, ka dusudon u kɔnɔ Faransi kumakan labatoli n'a waleyali la.
U tun bɛ sara sɔrɔ cogo min, u tun bɛ pansɔn fana sɔrɔ ten, n'o ye sɛgɛnnabɔwari ye baara bilalen kɔ. A laban na, u ka sara ni komiw ka sara hakɛ kɛra kelen ye. Densara tun b'u ye ani sigiyɔrɔsara. N'u tun ye san 20 kɛ baara la, u tun bɛ ta sɛgɛnnabɔ la, kura bɛ sigi. Sariya dɔ tara san 1922 sɛtanburukalo tile 6 min y'a jira ko ladiyalifɛn ka di dugutigi ni jamanatigi ma dugu lɛnpo saralen hakɛ kan. Dugutigi tun bɛ lɛnpo 2% sɔrɔ, jamanatigi tun bɛ lɛnpo 1% sɔrɔ. O kosɔn, ni duguden min tun ma lɛnpo sara, i ta fila ni cɛtigɛ.
Jamanatigi tun bɛ se ka ɲangi ni fili yera a ka baaraw la, n'a ye kɔnɔnanjuguya kɛ, n'a ye filibɔnyɛrɛla kɛ, n'a ye fanga boli ni manamana ye, adw.
A mana kɛ cogo o cogo, doni min tun dalen b'u kun, o tun ka girin u ka sɔrɔ ma. U tun bɛ dugumɔgɔw koron, k'u bagabaga, k'u don kaso la, k'u coron f'u kan, n'u tun ma tubabuw ka sariyaw labato an'u yɛrɛw ka namarakow. Ni faamalamɔgɔ minnu tun nana u ka kantɔn kɔnɔ, u tun b'u jɔ n'o ka ko bɛɛ ye hali a ka musoko (walimusow tun bɛ taa si o faamalamɔgɔ ninnu fɛ). Ni sɔrɔdasicɛta tun bɛ kɛ, olu de tun bɛ cɛdenw tɔgɔ di. Yuruguyurugusira ni binkannisira caman tun dayɛlɛlen don u ye o baaraw senfɛ, tubabuw tun b'u ɲɛtugu minnu kan.

Yɛrɛta kɛlen, an jamana caman ye kantɔnko dabila. Jamanatigiw tun ye gɛlɛyabaw lase dugudenw ma. Mali kɔnɔ, jamanatigiw tun ye ƐRIDEYA/RDA kɛlɛ kosɛbɛ, Mamadu KONATE ni Modibo KEYITA ka pariti. ƐRIDEYA/RDA kɛlen ka fanga sɔrɔ, a ye jamanatigiya bin pewu Mali kɔnɔ.

Iburahimu Mayiga
Mahamadu Kɔnta

Koronawirisi kɔlɔlɔ yɛlɛnnen bɛ sɛnɛ ni baganmara kɛfɛnw sɔrɔli la

Mali ye sɛnɛ jamanaba ye. Jamanakɔnɔsɔrɔ (PIB) 40 pour cent bɛ sɔrɔ dugukolonafabɔbaaraw la. Jamanaden 80 pour cent ye o baaraw kɛbaaw ye. Mali bɛ jɔyɔrɔ fɔlɔ la kɔɔribasɔrɔ la Afiriki sahara woroduguyanfan fɛ ; filanan fana don sumanbasɔrɔ la Afiriki tilebinyanfan fɛ, Nizeriya kɔfɛ. Dugukolo taari miliyɔn 43,7 de bɛ sɔrɔ Mali kɔnɔ. Nka hakɛ min bɛ ka sɛnɛ sisan, o ye taari miliyɔn 3,2 ye.

Mali b'o jɔyɔrɔ min na sɛnɛko la Afiriki kɔnɔ, walasa k'o makaran, a b'a fɛ ka suman tɔni miliyɔn 11 sɔrɔ a ka san 2020 kanpaɲi na, ka fara kɔɔri tɔni 800.000 sɔrɔli kan. O laɲinin in sabatili sirilen bɛ sanjiko cogoya ani angɛrɛ ɲuman na. Nka, yala hakilisigi bɛ o angɛrɛko la wa? Jamana bɛna se cogo di k'a ka kanpaɲi waleya a ɲɛma, koronawirisiko in waati kɔnɔ?
Sɛnɛ ɲɛmɔgɔba Umaru Tanbura ka fɔ la, gɛlɛya fosi tɛ sɛnɛ ni baganmara kɛfɛnko la fɔlɔ kanpaɲi daminɛ na. Mali kɔɔrisɛnɛ yiriwali cakɛda (CMDT) y'a ka sɛnɛkɛlaw makoɲɛtaw lase u ma kabini sɛtanburukalo la. A ye angɛrɛ hakɛ min bila u ka bolo kan fɔlɔ, o ye tɔni 264.000 ye; kasɔrɔ kɔɔri angɛrɛmako mumɛ ye tɔni 497.597 ye; sumanw ta ye tɔni 300.000 ye.

Mali ka angɛrɛ hakɛ min balannen don Dakaro ni Abijan kɔgɔjidankanw na, o ye tɔni 40.000 ye. Dabaliw bɛ ka tigɛ u lasecogo la jamana kɔnɔ a tuma na. Koronawirisi kɔlɔlɔ yɛlɛnnen bɛ sɛnɛ kɛfɛnw doncogo la. O de ye kɔɔri ni sɔmɔkolo sɔngɔ bin diɲɛ suguba la.

O gɛlɛyaw de kama, gɔfɛrɛnaman y'a ɲaniya ka tɛmɛn ni dɛmɛn donni ye sɛnɛ na ɲinan tuguni.

Kɔkanmɔgɔw bɛ nafa min sɔrɔ sɔmɔ na, a turubagaw t'o sɔrɔ a la

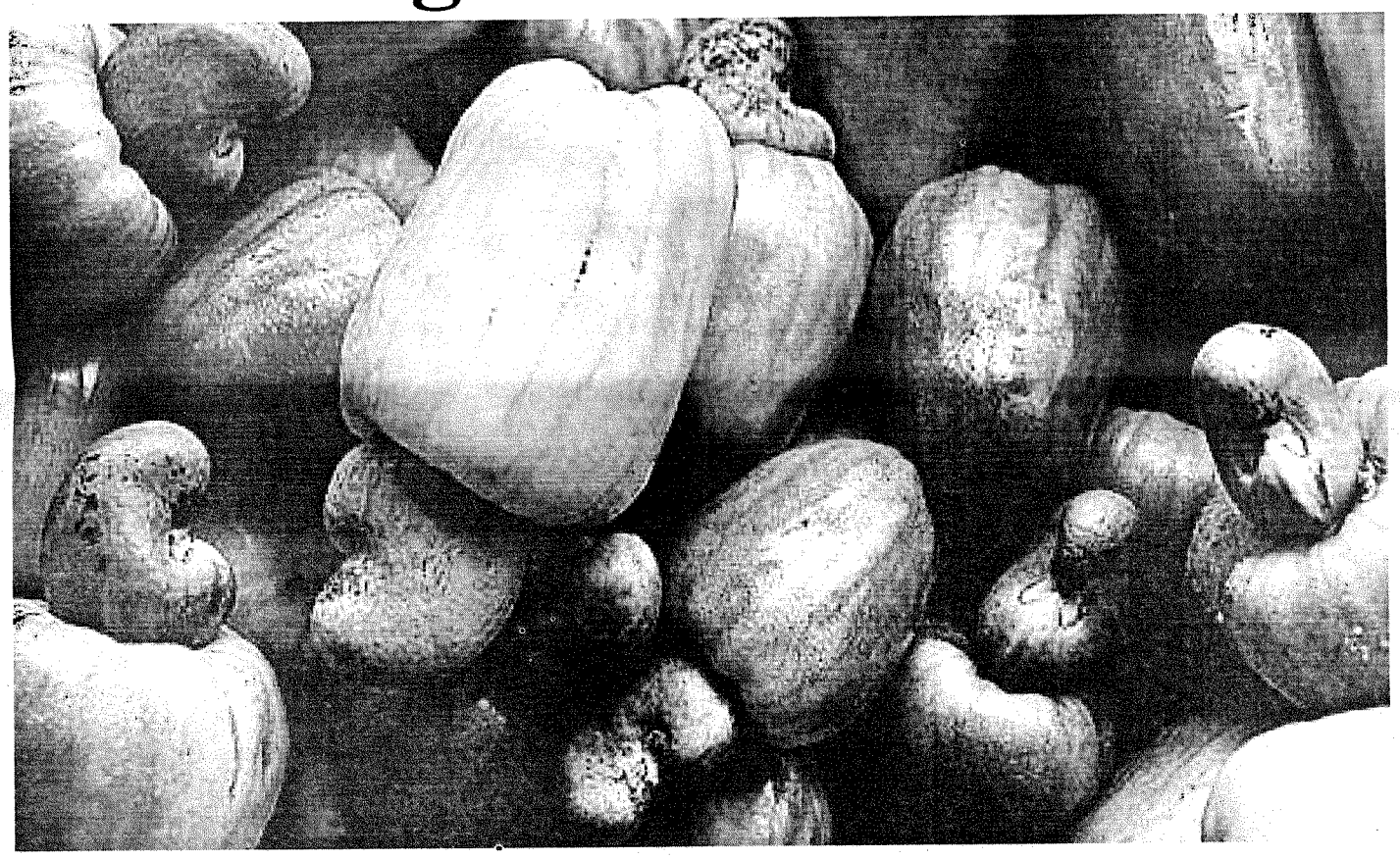

Sɔmɔko tariku bɛ daminɛ Mali kɔnɔ kabini san 1960 waatiw la. Sɔmɔturu kanpaɲiba kɛra jamana kɔnɔ o waati la. Mɔgɔw tun bɛ sɔmɔ turu a den dunni n'a feereli kama ; nka an bɛ don min na, sɔmɔ kɛlen bɛ faantanya kɛlɛlan ye. Sɔmɔko bɛ dakun jumɛn na ? Sɔmɔ bɛ jɔyɔrɔ jumɛn na san 60 a donnen kɔ jamana kɔnɔ ?

Kunnafoni na, sɔmɔ buruju bɔra Ameriki woroduguyanfan fɛ ka don Afiriki kɔnɔ. Jiri suguya min don, a bɛ sabati Mali kɔnɔ kosɛbɛ ; sabula funteni ni tile ka di a la. O de y'a kɛ nafolomafɛn filanan ye Mali woroduguyanfan fɛ. Sɔmɔ sɔrɔ jɔlɔkɔ ye denmisɛn caman bolo don baara la k'a sababu kɛ poroze min sigira senkan sɔmɔko yiriwali kama. San 2017 kɔnɔna na, sɔmɔkolo hakɛ min feerela, o sɔngɔ mumɛ sera sefawari miliyari 32 ani miliyɔn 500 ma. Mun kama jama tɛ girin sɔmɔ kan ?

Nka baara in labɛncogo ɲuman, o gɛlɛya bɛ sɔmɔko baarakɛlaw fana kan ; hali n'i y'a sɔrɔ jɛkuluba sigira senkan sɔmɔko donni na ba la san 2016 desanburukalo tile 20, min bɛ wele tubabukan daɲɛ surun na Iporofamu (IPRO-FAM).

Iporofamu mɔgɔw ye sɔmɔturulaw, sɔmɔ bayɛlɛmabagaw, jagokɛlaw ani bololabaarakɛlaw ye Mali kɔnɔ. Jɛkulu in ɲɛmɔgɔba ye Dɔgɔtɔrɔ Ibarahimu Togola ye. Alɛ ka fɔ la, Mali bɛ sɔmɔ hakɛ min sɔrɔ Kayi, Kulukɔrɔ, Sikaso ani Segu maraw kɔnɔ, o bɛ se tɔni 100.000 ma san kɔnɔ. O sɔrɔba 99% de bɛ labɔ jamana kɔkan taɲininaw fɛ ani jamana dɔw fɛ ; i n'a fɔ Ɛndujamana, Siniwajamana, Wiyɛtinamu, adw…

Dɔgɔtɔrɔ Ibarahimu Togola y'a jira, k'o jamana ninnu bɛ sɔmɔkolo kg1 san sɔngɔ min na, ob'a ta sefawari d8 na ka se d18 ma. Dunanw de b'a la ka Mali sɔrɔ diya bɔ kosɛbɛ ka tɛmɛ sɔmɔforotigiw yɛrɛ kan. Wariba lasɔrɔ man di Mali jagokɛlaw fɛ bankiw la ka sɔmɔkolo caman san ka bɔka taa a feere jamana kɔkan. Sɔmɔ hakɛ min bɛ sɔrɔ Mali kɔnɔ, bayɛlɛmanikɛlaw tɛ se hali k'a 1% bayɛlɛma ; kasɔrɔ n'i ye sɔmɔko don ba la a ɲɛma, mɔgɔ 50.000 bɛ se ka baara sɔrɔ a sababu la. Seba tɛ Mali bayɛlɛmanikɛla caman ye k'a izininbatigiw bɔ jamana kɔkan. N'o tɛ sɔmɔ hakɛ min bɛ sɔrɔ jamana kɔnɔ, ni Malidenw tun bɛ se k'o don ba la a ɲɛma, nafoloko dan don. A bɛ ɲini gɔfɛrɛnaman fɛ, n'a bɛ se k'a kun don sɔmɔ bayɛlɛmani kɔrɔ, o bɛ wariko nɔgɔya, ka denmisɛnw ka baarako fana nɔgɔya. O bɛ sɔn k'a to Mali ka se k'a ka sɔmɔ sɔrɔta 50% bayɛlɛma.

Cakɛda min ɲɛsinnen bɛ sɛnɛkɛfɛnw bayɛlɛmani n'u sannifeere ma, n'a bɛ wele « Nyela Nuts », o ye Mali sɔmɔbayɛlɛmajɛkulu tɔnden dɔ ye. A ɲɛmɔgɔba ye Hamare Mayiga ye. Mali sɔmɔbayɛlɛmajɛkulu bɛ wele tubabukan daɲɛ surun na Zetaramu (GTRAM). Hamare Mayiga y'a jira, ko sɔmɔden ɲuman sɔrɔli de ye babugubaara ye sɔmɔforotigiw bolo. Walasa i ka se ka fɛn bayɛlɛmanen ɲuman sɔrɔ, o b'a sɔrɔ fɛn ɲuman de b'i bolo ka bayɛlɛma.

O siratigɛ la Hamare Mayiga b'a ɲini sɔmɔforotigiw fɛ, u kana kɔn sɔmɔ ma k'a kɔgɔbali kari. U k'a to sɔmɔ ka se. Sɔmɔden bilenman bɛ yen, a nɛrɛlama fana bɛ yen. Ni kɔn kɛra sɔmɔ ma k'a kari k'a sɔrɔ a ma se, a fosi man di. Gɛlɛya dɔwɛrɛ ye bayɛlɛmani mansinw wari cayako jugu ye. O de kosɔn mɔgɔ caman b'a ka sɔmɔjiw n'a ka sɔmɔkisɛw bɔ u bolo la. N'a bɔra cakɛda « Nyela Nuts » » ni Kumantula, bayɛlɛma izini tɛ sɔmɔbayɛlɛmanikɛla si bolo Mali kɔnɔ. Sɔmɔ bɛ se ka bayɛlɛma ka kɛ fɛn saba ye : sɔmɔji, sɔmɔdɛgɛ ani sɔmɔkisɛ.

Hamare Mayiga ka fɔ la, gɔfɛrɛnaman ka kan ka wusuru sarali wajibiya dunanw kan, minnu bɛ sɔmɔ san Mali kɔnɔ ka taa n'a ye, k'a bayɛlɛma ka kɛ nafolomafɛnw ye, ka laban k'u feere wariba la. U bɛ segin ka na o sɔmɔ bayɛlɛmanen dɔw feere Mali kɔnɔ yan. Wusuru sarali b'a to u kana se k'a san ka taa n'a ye ten fu, k'a sɔrɔ gɔfɛrɛnaman ma fɛn sɔrɔ sɔmɔ nafa la. O wusuru sarataw bɛ se ka laban ka don sɔmɔko dafɛ jamana kɔnɔ. N'i ye wusuru sarata hakɛ kɛ tɔni kelen o kelen sefawari d6.000 ye, tɔni 100.000 wusuru y'o la sefawari miliyari 3 ye.

Adama Jaraye Sikaso sɔmɔturulaw ka tɔn kuntigi ye ; ale y'a jira ko forotigiw degunnen don kosɛbɛ sɔmɔ labɔcogo jugu fɛ jamana kɔkan. A ko Mali ta ye sɛgɛn fu ye sɔmɔko la ; a nafa bɔbaa fɔlɔ ye nafolobatigiw ye jamana kɔkan. Fɛn min ka jugu n'a tɔ ye, Mali ka sɔmɔbasɔrɔ n'a ta bɛɛ, hali a lakodɔnnen tɛ jamana kɔkan o sɔmɔko la. Adama Jara ka fɔ la, sɔmɔ bɛ bayɛlɛma k'a tulu bɔ, k'a ji bɔ, k'a kɛ safunɛ ye, ani k'a kisɛ bɔ. Nin fɛn ninnu bɛɛ ka di hadamaden farikolo la kɛnɛya nasira la. Tulu min bɛ kɛ pankurunw fɛrɛnw na, o bɛ bɔ sɔmɔ na. Ni Mali faamaw sera k'u ɲɛsin sɔmɔko donni ma ba la kosɛbɛ, a ka ca a la a tɛna a ka pankurunw fɛrɛnnatulu san jamana kɔkan tuguni.A na wasa ola, fo k'a tɔ feere fan wɛrɛ fɛ.

Makan Sisɔkɔ
Dɔkala Yusufu Jara

Mɔgɔfaga wɛrɛ kɛra Fana:

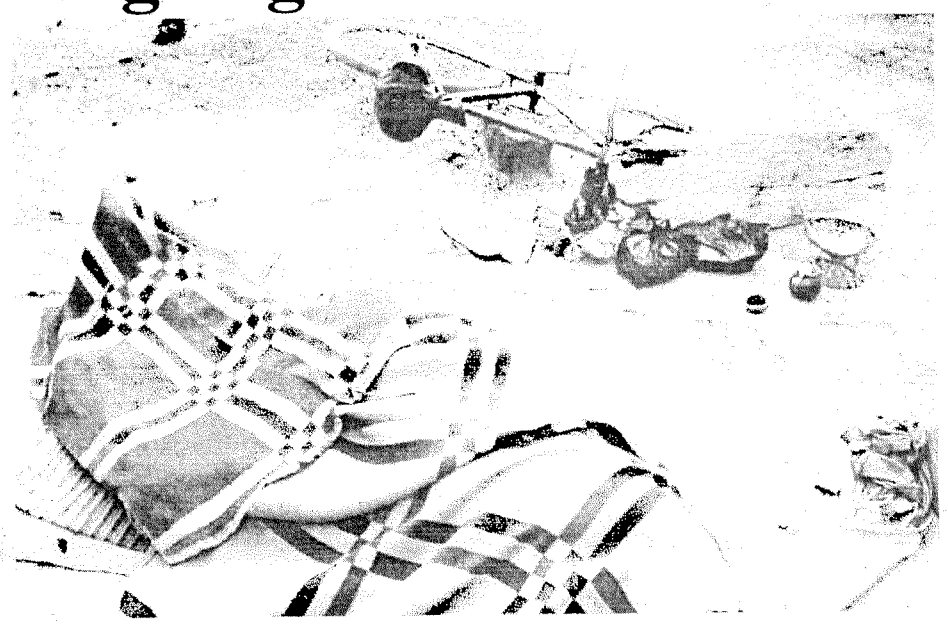

Fana kin min bɛ wele Bajalan, taratasu janfalen k'a duguje araba la, mɔgɔw bɔra Bakari Sangare su kan. Laturudala farafinfurakɛla tun don. A si hakɛ tun bɛ san bi naani ni kɔ la ; a furulen tun don ; nka a muso in furu salen don. Den tun t'a bolo. Bakari Sangare kelen tun b'a ka so kɔnɔ. Dɔ taara a kunkolo tigɛ a ka soda la. Dɔgɔtɔrɔw y'a jira k'a b'i n'a fɔ a fagabaa in ye bereɲɛ damadɔ k'a tɔn na k'a kirin, ka sɔrɔ k'a kunkolo tigɛ ka taa n'o ye.

Tuma min na nin fagali in kunnafoni dara Fana superefe Benena Munkoro tulo kan, o ye labɛnw sabati o yɔrɔnin bɛɛ la, min b'a to jama kana funjenin, ka kɛbali wɛrɛ kɛ ka fara nin kan. Sabula dama min kɛra ka temɛn, olu dusukasi ma ban mɔgɔw la fɔlɔ.

Seereyaw y'a jira, ko Bakari Sangare min fagara, a ka dugu ye Bankɔrɔ ye. O ni Fana cɛ ye km15 ye. U ko sɔrɔdasi kɔrɔ tun don, min n'a hakili tun tɛɲɔgɔn fɛ o cogo la. A dahirimɛ tun dulonnen b'a ka laturuda ni furakɛli la. Sɛgɛsɛgɛliw bɛ sen na, walasa ka yeelen da nin fagali in koɲɛw kan Fana kɔnɔ.

Denmisɛnnin filɛlikɛcogo ye kɔlɔsifɛn ye

Ni fiɲɛ bɛ ɲɛ na, o ka telin ka dɔn a filɛlikɛcogo fɛ. Dɔgɔtɔrɔ Fatu Sila bɛ baara kɛ ɲɛfurakɛyɔrɔ IYOTA la Bamakɔ. Ale y'a jira mɔgɔ caman min bɛ taa u denw ɲɛ lajɛ olu fɛ yen, a fanba ye ɲɛ fiɲɛtɔw ye. U hakɛ la 40% fo 45% y'a ye; a b'a sɔrɔ u si hakɛ tɛ san 12 bɔ fɔlɔ. Fiɲɛ minnu ka telin ka ɲɛ sɔrɔ u bɛ se ka tila kulu saba ɲɔgɔnna ye. Fɛnw lasabaliya yɔrɔ jan fɛ, fɛnw lasabaliya yɔrɔ sun na, ani fɛnw cayali ɲɛ kɔrɔ.

Hakɛ bɛ ɲɛ cogoya la, a tɛ se ka tɛmɛ min kan. Walasa baliku ɲɛ ka se ka yeli kɛ ka lasa a ɲɛma, fo ɲɛkisɛ bonya ka milimɛtɛrɛ 24 bɔ. N'a ka bon n'o ye, o ye ɲɛkiliba ye; n'a ka dɔgɔ n'o ye, o ye ɲɛ misɛnnin ye. ɲɛkiliba ni ɲɛ misɛnnin tɛ yeli kɛ ka lasa ka ɲɛ hakɛlama bɔ. ɲɛmaanin ka kan ka kɛ fɛn koorilen ye. N'a koorilen don ka ɲɛ, ɲɛ bɛ fɛnw ye ka lasa. Nka n'a koorilen tɛ ka ɲɛ, a tɛ fɛnw ye ka lasa.

Ni ɲɛkili bonya tɛ mm24 bɔ, a tɛ fɛnw ye yɔrɔ jan fɛ ka lasa. Fɛnw ja tɛ koron ka bɛn a ɲɛmaanin ma a k'u lasa, fo i k'u madon a ɲɛ na dɔɔnin. O bɛ kɔlɔsi baliku kunda. Ni ɲɛkili bonya bɛ mm24 ni sancɛ, a tɛ yeli kɛ ka lasa yɔrɔ surun na. O de bɛ kɔlɔsi denmisɛnnin kunda ; fo i k'u mabɔ a ɲɛ na dɔɔnin. Fɛnw ja tɛ basigi a ɲɛmaanin kan. Ni ɲɛmaanin koori-cogo man ɲi, fɛnw bɛ caya a ɲɛ kɔrɔ. Ka yeli kɛ yɔrɔ jan fɛ ani ka yeli kɛ yɔrɔ surun na, o fiɲɛ fila tɛ mɔgɔ kelen sɔrɔ ɲɔgɔn fɛ; nka n'a kelen o kelen b'i la, a bɛ se ka kɛ fɛnw bɛ caya i ɲɛ kɔrɔ. Nin fiɲɛ kelen o kelen mana denmisɛnnin sɔrɔ, a t'a dɔn ko jugu don. A b'a ɲɛna mɔgɔ bɛɛ bɛ ten. O de la Dɔgɔtɔrɔ Fatu Sila b'a ɲini denmansaw fɛ, u ka denmisɛnnin filɛlikɛcogo jate minɛ kosɛbɛ, walasa k'a dɔn ni fiɲɛ t'a ɲɛw na. Tuma dɔw la i bɛ denmisɛnnin bila ka fɛn dɔw denjuguyafilɛ. Denjuguyafilɛli ye ka fɛn filɛ k'a sɔrɔ i ma i ɲɛ coron a la.; walima k'i dogo ka mɔgɔ filɛ a kana a dɔn k'i bɛ k'a lajɛ. Mɔgɔ min tɛ se o la, a bɛ se ka kɛ fiɲɛ b'o ɲɛ na.

Ni denmisɛnnin bɛ kalan na, n'a tɛ ka jaabi ɲumanw sɔrɔ, i b'a sɔrɔ a dɔw tɛ yeli kɛ ka lasa. A ɲuman ye i ka denmisɛnnin ɲɛw lajɛ dɔgɔtɔrɔso la fɔlɔ, walasa i ka sigi a kan k'a ɲɛw ka ɲi, sanni i ka taa a tɔgɔ sebɛn kalan na. Lakɔlikaramɔgɔw fana ka kan k'a wajibiya denmansaw kan u ka denw ɲɛ ɲumanya n'a juguya seereyasebɛn fara u denw tɔgɔsebɛn minɛnw kan ka di. O bɛɛ bɛ tɔgɔdiya lase karamɔgɔw ma. O la karamɔgɔ b'a dɔn a ka kan ka sigiyɔrɔ min kɛrɛnkɛrɛn o denmasina ye kalanso kɔnɔ, an'i k'a yɛrɛ sebɛnnikɛcogo jate minɛ.

Walasa ka denmisɛnnin tanga ɲɛ fiɲɛw ma, i bɛ to k'a ɲɛw lajɛ dɔgɔtɔrɔso la ; nka o lajɛli kana damine den bangelen dɔgɔkun fɔlɔ kɔnɔ.

O kɔfɛ lajɛli bɛ kɛ nin cogo la : Dɔgɔkun filanan, kalo filanan, kalo wɔɔrɔnan, kalo kɔnɔntɔnnan, sankunbɛn, san filanan, ani san duurunan.

An bɛ waati min na, ni fiɲɛ bɛ ɲɛ na, fura min b'o la o ye ɲɛnawɛrɛ donni ye. ɲɛnawɛrɛ bɛ se ka sebɛn den kun kabini a kalo 6 kɔnɔna na. ɲɛnawɛrɛw cogoya tɛ kelen ye, u sɔngɔw tɛ kelen ye.

Fatuma Nafo
Dɔkala Yusufu Jara

Dugubaw kɔnɔ, musodenkundi ye pari cɛdon ye denkuranintigiw fɛ

An bɛ don min na lagosi min bɛ da musow kan dansagonkokɛw la u ka denkundikɛnɛw kan, dan t'o la. Muso dɔw bɛ don da jugu bɛɛ fɛ, walasa u na se k'u ka denkundifɛn sɔrɔ ka di kɛnɛ kan. O de kɔsɔn sisan, ɲɛmajɔ bɛ ka don a cogoya la. Caman b'a la ka bɔ a dansagonkokɛ la. N'o tɛ denkundi donw tun mana se, o tun ye wasobaanciyakɛnɛ sigilen ye muso dɔw fɛ. O donw na, u yɛrɛ ka fɛn, faantan ni mɔnɛ. Ni muso min ma se ka denkundifɛn sɔrɔ, kɛnɛ lasɔrɔli tun ye mɔrɔmɔrɔli dan bɛɛ y'o bolo.

Sisan nɔgɔya bɛ ka don kow kɛcogo la. Musodenkundi bɛ ka dɔgɔya. A dan ye sɔgɔmata dɔrɔn ye. Caman bɛ ka wulafɛta bɔ a la. Hali o cɛdenkundi fana na, kafeba wulili ani ka sɔba tobi ka sogo walima sisɛsogo k'a la, o bɛ ka dɔgɔya. Nin taabolo in bɛnnen bɛ cɛ caman ma bi. Sisan, sa mana bɔ ka bere min to i bolo, i b'a bugɔ n'o ye.

Nin kɛra cɛ dutigi dɔ ye, den 4 b'ale bolo. A kɔ ale den kɔsa tɔgɔ welela misiri la fajiriseli jiginnen. Tuma min na ale seginna ka bɔ seliyɔrɔ la, a muso k'a ma kɔ denkundi banna, ko musodenkundi tɛ yen bilen. Wa ko fo ka min kɛ sa, denkundi fila tɛna kɛ so in kɔnɔ yan tuguni. A k'o ye diyali min k'ale ye, o tɛ dɔɔnin ye. Ka da a kan ale muso tun mana jigin tuma o tuma, ale tun tɛ fosi jɔrɛ denkundi musakako kɔ. Den saba fɔlɔ bɛɛ kundi kɛra gɛlɛyaba kɔnɔ, ka da u musaka caya kan. Sɔgɔmada tun ye wariba bɔli ye, wulada fana tun ye wariba bɔli ye.

Cɛ in kɔ, ale t'a dɔn kun jumɛn na depitew tɛ sariya ta, ka waritiɲɛkɔ jugu dabila denkundi la ani kɔɲɔ na? Musow yɛrɛ k'u ye hakili ɲuman sɔrɔ, ka warikogɛlɛya dɔn. O de kosɔn u k'u ye yɛlɛma ɲuman don u taabolo la. Sabula tilew tɛ kelen ye. Dugubaw sigili gɛlɛyara k'a sababu kɛ warikogɛlɛya ye ; kɛrɛnkɛrɛnnenya la Bamakɔ. O nana ni dubaw dɔgɔyali ye. Cɛ kelen den bɛɛ bɛ ka duba bila ka k'u dama dɔgɔma fɛ. Nka a kɔ ale terimuso minnu ma kunnafoni sɔrɔ joona, ko musodenkundi t'a la, olu ye sama kɛ ale ma wula fɛ. N'o tɛ mankan ma kɛ wula fɛ ka mɔgɔ si tɔɔrɔ sigida la. O dun ye hɛrɛ ye denkuranintigi caman ma ; sabula an bɛ waati min na, i bɛ min don denkundi dafɛ musojama ɲɛsiranɲɛ kama, gɛlɛya kosɔn i t'o la fɛn sɔrɔ nabaaw la. Kabini denkundi duguje, jurumantigiw bɛ su ni tile bɛɛ k'i dala ; kasɔrɔ i ma fosi sɔrɔ denkundi la, min b'i ka juru talenw sara teliya la.

Madamu Konarɛ k'ale den fila laban garijɛgɛ diyara kosɛbɛ ka tɛmɛ fɔlɔ ni filanan kan. A k'ale tɛ juru ta tuguni denkundiko la. O kun ye a n'a cɛ ka se ka bilankɔrɔ kɛ denbaya mako wɛrɛw la. Madamu Konarɛ ko ni denkundi kundara muso min kan, i tun bɛ wajibiya ka kɔnbilen fila tigɛ : sɔgɔmata ani wulafɛta. I tun bɛ wajibiya ka warimugu ɲini ka bila i bolokɔrɔ jelisɔn kama. I bɛ minfɛnkɛsu caman san, ka sigilan caman fana luwanse. N'i ma musodenkundi kɛ, jurusara tɛna ye i ma denkundi tɛmɛnen. Moriw dun b'a fɔ ko n'i sara ka juru misikara zarati to i kanna, a tigi ma yaafa, k'i tɛ salatu tigɛ. O de kosɔn musow b'a la k'u tɔ to kɔ. U bɛ siran juru ɲɛ sisan. I bɛ se ka to musokɛlɛ la, jiginni kɔlɔlɔ bɛ se k'i kɛ dabaatɔ ye k'i dɛsɛ ka baara kɛ ka juru talenw sara. Den sɔrɔli ye garijɛgɛ dɔ ye. N'a fɔra denkundijuru k'i bali salatutigɛ la, o tɛ hɛrɛ ye ɲɛnamaya la. Musow bɛ labɛn minnu kɛ juru la denkundi kama, ani fɛn minnu bɛ di u ma denkundikɛnɛ kan, o bɛɛ de bɛ jate denkundijuru ye denbatigi kanna.

Musodenkundi kɛnɛ kan, sebɛnnikɛla bɛ sigi fɛn sɔrɔlentaw sebɛnni kama. Muso bɛɛ tɔgɔ ni jamu an'u a ka fɛn suguya dilen bɛ sebɛn. Ni denkundi banna, o juruseben bɛ kuru ka don denbatigi bolo. O sarali ye wajibi ye a mɔgɔ kelenna ye don nataw la.

Madamu Sisɔkɔ ni Madamu Konarɛ bɛ to ka don duw kɔnɔ u ka sigida la, ka kunnafonidiw ni lafaamuyaliw kɛ musodenkundi dabilaliko la. Madamu Jara ye gɛlɛya min ye a ɲɛ na a ka den fɔlɔ kundili la, o k'ale tɛna a ɲɔgɔnna dɔgɔ jugu jɔ tuguni. Ka da a kan a ma musodenkundi ɲɔgɔnna wari buruja ye musow fɛ. A bɛ dutigicɛ ni gadonmuso caman coron. O donw yɛrɛ la jelimuso juguw kɛwale juguw bɛ sinamusow bila ɲɔgɔn na.

Nin kɛra muso masumanen dɔ ye, min ye kɔnɔɲɛ naani kɛ. O k'ale den naaninan in kundili la, ale sinamuso nana ni jelimuso dɔ ye. K'o y'ale tigɛlima kosɛbɛ, fo musojama min tun bɛ kɛnɛ kan, olu y'a dɔn k'a kan bɛ ale ma. O de kosɔn ale tɛmusodenkundi fɛ bilen. U muso dama kɛwale jugu ye ko caman negebɔ u yɛrɛ la. Musow ka ɲɔgɔnlagosi ye taa ka segin ye. I mana dɔ fɔ dɔ ma bi o ka kɛnɛ kan, o b'i kɔnɔ kɛnɛ wɛrɛ kan k'a ta juru sara i la. Nafa fosi t'o la hadamadenya tiɲɛni kɔ musow ni ɲɔgɔn cɛ.

Madamu Kulubali Hawa ko musodenkundi ma se ka diya ale yetile kelen. Ka da a kan k'a tiɲɛni ka bon n'a nafa ye. Tuma min na ale y'a den fɔlɔ sɔrɔ, a y'a can k'a jɔ, ko musodenkundi tɛ k'a la. A k'a teriw n'a balimamusow y'ale deli ka dɛsɛ, a ma sɔn ka don a dafɛ abada. A k'u b'i negen ka don a dafɛ, nka k'i tɛ mɔgɔ si sɔrɔ u la, min b'i dɛmɛ a musakako la.

Madamu Kulubali Hawa ka jateminɛ na, musodenkundi hakɛ min sigira ka wuli hɛrɛ la o ma caya. O de y'ale siran a ɲɛ ka taa a fɛ. Balimamuso dɔw bɛ denkundikɛnɛw jateminɛ, ka dimi don ɲɔgɔn na. A dɔw la fo u tɛgɛ bɛ se ɲɔgɔn ma. O de la ale y'i kali kabini o don, ko n'ale furula ka den sɔrɔ, musodenkundi tɛ k'o la. A ko Ala y'ale kunnadiya, a furula ka denmusonin sɔrɔ. A k'a cɛ ma ko musodenkundi kana k'a la. A cɛ sɔnna o ma.

Muso dɔ fana bɛ yen, min cɛ bɛ negekurunta kɛ. O k'olu ye fɛɛrɛ dɔ sɔrɔ musojama dalajɛli la u bara, ko denkundi. A k'ale jigin o jigin, a cɛ n'a teriw bɛna negekurunta la u ka du kɔnɔ. O de la olu tɛ dɔwɛrɛ kɛ cɛdenkundi kɔ.

Aminata Dindi Sisɔkɔ
Dɔkala Yusufu Jara

Afiriki basikɛtiko tɔnba «FIBA » ŋaniya ye ka basikɛtiw segin u kɛcogo kɔrɔ la san 2021

Basikɛtiw daminɛna kokura dinɛ kɔnɔ ; nka u ma daminɛ waati kelen na fan bɛɛ fɛ, k'a sababu kɛ koronawirisiko cogoya ye yɔrɔw la. Hamani Ŋangi ye Maliden ye ; dinɛ basikɛtiko tɔnba (FIBA) ŋɛmɔgɔba fana don. Faransi Arajoso « RFI » ye ŋininkali dɔw k'a la basikɛtiko kan. O ŋininkaliw tun ye, yala basikɛtiw daminɛna kokura ka bɛn ni zuluyekalo daminɛ ye wa ? Cɛ kunda ani muso kunda, kupu si tun ma boloda san 2020-2021 kɔnɔ, yala o sera ka FIBA tanga koronawirisi kɔlɔlɔw ma wa ; sabula jateminɛ na, jamana dɔw y'u ka basikɛti bolodalenw bɔ u dɔgɔ kɔrɔ, dɔw yɛrɛ y'u taw bɔ a ma ? Cɛw ka basikɛti kupudimɔni kɛra Wuhan, Siniwajamana na. Koronawirisi min filɛ dinɛ kɔnɔ bi, o damiɛna o dugu in de la. Nka a y'a sɔrɔ a kuncɛra ni dɔgɔku damadɔ ye. Basikɛti bolodalen tɔw bɔli u dɔgɔ kɔrɔ o kɔfɛ, yala o y'a kun ŋɛ wa ; sabula koronawirisi ye basikɛtikɛla caman minɛ ? Yala koronawirisi kɔlɔlɔ yɛlɛnna FIBA ka wariko la wa ? Ameriki kɛŋɛkayanfan fɛ, olu y'u ka « NBA » kɛ ka ban yɔrɔ kelen na ; Siniwajamana fana y'a ka « CBA » kɛ o cogo la ; nka u ma sɔn mɔgɔ wɛrɛ ka taa a kasikɛtiw lajɛ kɛnɛw kan. FIBA ye mun faamuya o waleya in na; o bɛnna a ma wa? N'a ma ŋɛ ko kupu caman ye san 2021 ye, k'u bɛna Amerikɛnw ni Siniwaw ladege olu taw kɛcogo in na wa ; n'o ye ka basikɛtiw kɛ, mɔgɔ wɛrɛ tɛ taa u lajɛ kɛnɛw kan? A fɔra ko ka basikɛti Afirika liga kɛ san 2020 kɔnɔ ; n'o ye Afiriki jamanaw ka basikɛtitɔnw ka ligi kupu ye. O ye ko kura ye. A yɛrɛ koŋɛ bɛɛ ma latigɛ fɔlɔ. Yala k'u jɔrɛlen tɛ n'o tɛna bɔ a ma pewu wa ?

An bɛna Hamani Ŋangi ka jaabiw da aw tulo kan. A ye foli ni tanui kɛ fɔlɔ ka ŋɛsin jamanaw ka basikɛtiko tɔnbaw ma. Ko kabini u ye koronawisiko kunnafoni sɔrɔ, u sinna ka basikɛti bolodalen bɛɛ lajɔ marisikalo tile 12. Ka hakilijakabɔ kɛ o kɔnɔna na, ka baaraw boloda kura ye ka bila. Baaraw lajɔkun tun ye jama ka kɛnɛyako ye. Hali jamanaw basikɛtiko tɔnbaw kɛlen k'a ŋinin baaraw ka wuli, u sɔnna o ma ka kɛŋɛ ni jamana kelen-kelen ka banako cogoya ye, ani ka kɛŋɛ ni gɔfɛrɛnamanw ka koronawirisi kunbɛnnifɛɛrɛw ye. O dabɔra dɔw ka se k'u ka san baara bolodalenw foori. O de kosɔn an bɛ don min na, Hamani Ŋangi ko tɔnba caman tilala a ta la ; i n'a fɔ Ɛsipaŋi, Alimaŋi, Isirayɛli. Basikɛti dɔw kɛra 3x3 ye Ɛsitoni, Bɛliziki, Lituyani, Faransi, ani jamana wɛrɛw la. Nka o n'a ta bɛɛ, baaraw ma se ka daminɛ waati kelen na fan bɛɛ fɛ, ka da u koronawisiko cogoyaw kan.

Olɛnpiki basikɛti kupu (TQO) min ka kan ka kɛ Tokiyo, Zapɔn jamana na san 2020 in kɔnɔ, FIBA tun y'o ŋɛbilabasikɛtiw boloda kaban ; nka o bɔra a dɔgɔ kɔrɔ k'a bila san 2021 na k'a sababu kɛ koronawirisiko ye. Aforobasikɛti ye Afiriki gun basikɛtiba ye. Erɔpu gun ta bɛ wele Erobasikɛ. Azi gun ta bɛ wele Aziya Kapu, Ameriki gun ta bɛ wele Ameri Kapu. Koronawirisiko kama, nin kupu bɛɛ bilala san 2021 na. Nka a k'u labanna ka Erobasikɛti ni Ameri Kapu bila ka taa fo san 2022 la; a k'o bɛ sɔn ka kɛ sababu ye ka fiŋɛbɔdanin di FIBA ma a ka labɛnw kɔnɔ.

Hamani Ŋangi k'a kɛra kunnadiya ye, koronawirisiko daminɛna Siniwajamana na basikɛti kupudimɔni kucɛlen kɔfɛ. A k'o de y'a to n'u sera ka kupudimɔniba in kɛ. U ye jamana 32 basikɛtikɛlaw tila dugu 8 cɛ. Fɛn min ye san 2023 basikɛti kupudimɔni ye, nin bɛna kɛ a siŋɛ fɔlɔ ye jamana 3 ka jɛ k'o labɛn ŋɔgɔn fɛ: Filipini, Zapɔn ani Ɛndonezi.

FIBA ka wariko bɛ sira ŋuman kan, basigi b'a kɔnɔ. A k'u seginna san 2020 baarakɛnafolo kan k'o mabɛn kura ye, k'a musaka bɛɛ fɛsɛfɛsɛ kosɛbɛ. Wa k'u ma da a la, ko koronawirisiko bɛna se ka gɛlɛya wɛrɛ don u ka ko bolodalenw na. Ka da a kan ligi bɛɛ bɛ baara kɛ a yɛrɛ kolo la, jɛkulu bɛɛ fana bɛ sɛ k'a ka bɛnkanw ta a fɛrɛ ma. O la ni fɛn o fɛn y'a ŋinin a ka baara ka daminɛ, u bɛ sɔn o ma n'a y'a sɔrɔ olu ka kɛnɛya sabatiwalew kolo ka girin.

Hamani Ŋangi k'u hami ye basikɛtiw ka se ka daminɛ, k'u kɛ u kɛcogo kɔrɔ la nin bɛɛ kɔfɛ, jama ka taa u lajɛ. Afiriki jamanaw ka basikɛtitɔnw ka ligi puku bɛ wele angilɛkan daŋɛ surun na « BAL ». O ŋɛmɔgɔw bɛ hakilijakabɔ suguya bɛɛ la, min b'a to o ko kura in kana taa k'u dan, a siŋɛ fɔlɔ ka se ka kɛ san 2020 in kɔnɔ. Laŋinin ye a ka se ka sigi sen kelen kan yanni kalo damadɔ cɛ.

Dɔkala Yusufu Jara

Musomanninw ka KANI bɔra a ma ŋinan

Afiriki sennantolantan tɔnba ŋɛmɔgɔw ye lajɛ kɛ zuluyekalo daminɛ na, ka bɛn ko caman kan ntolantanko la. O dɔ ye musomanninw ka KANIko ye. O yɛrɛ tun ka kan ka labɛn jamana kelen min fɛ, o ma dantigɛ fɔlɔ. KAFu sinna k'o bɔ a ma siŋɛ kelen. A tɛna kɛ san 2020 in kɔnɔ tuguni.

Musokunda, KAFu ka sennantolantan kolatigɛjɛkulu kuntigi ye Mɛtiri Famakan Danbɛlɛ ye. Ale de ye kunnafoni in lase, ko musomanninw ka KANI bɔra a ma ŋinan, k'a sababu kɛ koronawirisiko ye.

Nka musomannin minnu dalen b'olu kaŋ, n'a bɛ fɔ u ma tubabukan na « Seniyɔri », Mɛtiri Famakan Danbɛlɛ y'a jira k'olu bɛ sɛ ka ye u ka KANI an'u ka kupudimɔni kɛnɛ kan. A k'u bɛ dabalitigɛw la, min b'a to musomanninw bɛ se ka labɛn, ka bɛn n'olu ye. A k'a bɛ se ka kɛ, Mali bɛna se sɔrɔ ka ye o kɛnɛ fila kofɔlenw kan. O de la a k'u hami ye Mali ka ŋanaŋinin ntolantanw wulili ye joona. KAFu ka laŋinin dɔ fana ye, Afiriki musomannin sennantolatannaw ka ŋanaŋinin ntolantan kupu dɔ sigili ye senkan, k'a daminɛ san 2021 na.

Mɛtiri Famakan Danbɛlɛ ka fɔ la, o ŋanaŋinin ligi in bɛna kɛ sababu ŋuman ye Mali musomanninw ka tɔnw ma, u ka se k'u fasa fili kosɛbɛ ka se ka o kuluntolantanw tɛmɛn. O ŋuman ye ka labɛnw sabati kabini sisan.

Afiriki ntolatatɔn ŋanaw ka ligi

Koronawirisi kunbɛnni hukumu kɔnɔ, Afiriki sennantolantan tɔnba « KAFu » y'a ŋaniya ka ntolantan bɛɛ kɛ yɔrɔ kelen na. O siratigɛ la, a jirala ko Afiriki ntolatantɔn ŋanaw ka ligi ntolantanw bɛ kɛ Kameruni sɛtanburukalo nata in a, ka KAFu tɔgɔla kupu ntolatan kɛ Marɔku. Nka Kameruni ma sɔn k'a kun don a ta kɔrɔ. A y'a bɔkan kɛ k'o waati bɛ bɛn sɛtanburukalo min ma, k'o ye sanji sɛbɛkɔrɔ cayatuma ye Kameruni jamana kan. Kasɔrɔ kunnafoni dɔw y'a jira k'o tɛ ; ko koronawirisiko ŋɛsiran de don. Ka da a kan Kameruni ye jamana ye, koronawirisi fanga ka bon min kɔnɔ ka tɛmɛn Afiriki cɛmancɛjamana tɔ bɛɛ kan.

Kameruni banko min ye nin ye ka Afiriki ntolatantɔn ŋanaw ka ligi bisimila, o bɛ ka KAFu kamana gan kosɛbɛ ; sabula an ni sɛtanburukalo cɛ tɛ tɛmɛn kalo kelen kan bilen. KAFu bɛna wajibiya ka wele da, jamana dɔ k'a kanbɔ kupu in bisimilaliko la. Ntolantan ninnu tɔ ye demifinaliw ni finali yɛrɛ ye. Demifnali fɔlɔ bɛ Widadi ni Ali Ahilali cɛ ; filanan bɛ Araja ni Zamalɛki cɛ.

Kunnafoni y'a jira, ko Eziputi denmisɛnya ni farikoloŋɛnajɛ minisiriso y'a ŋinin u ka sennantolatan tɔnba fɛ, a ka Afiriki ntolatantɔn ŋanaw ka ligi demifinaliw n'a finali bisimilali ŋininin. Eziputi sennantolatan tɔnba y'o naamu laminɛ ; nka Afiriki kɛŋɛkayanfan kunnafonisɛbɛnw bɛ k'a gansi, ko ntolantan ninnu bɛ sɔn ka kɛ Abu Dabi, Emira Arabu Ini faaba la. Hakililajigin na, KAFu tɔgɔla kupu demifinali fɔlɔ bɛ Lajinɛ Kɔrɔnya ni Eziputi Piramidi « FC » cɛ, a filanan bɛ Marɔku ntolatantɔn fila cɛ ; n'o ye Hasaniya ani Agadiri-RS Bɛrikani ye.

Erɔpu ntolatantɔn ŋanaw ka ligi bolodacogo

Karidefinali ntolatanw bɛ kɛ Lisibɔni, Pɔritigali faaba la, k'a daminɛ ɥtikalo tile 12 la ka se a tile 15 ma. A fɔlɔ bɛ Ereyali Madiridi ni Mansɛsitɛri Siti ka ntolatan sebaa ani Liyɔn ni Zuwɛntusu ka ntolan sebaa cɛ. A filanan bɛ Barisa ni Nanpulu ka ntolatan sebaa ani Sɛlisi ni Bayɛrini Minisi ka ntolatan sebaa cɛ. Demifinaliw fana bɛ kɛ Lisibɔni, k'a daminɛ utikalo tile 18 ka se a tile 19 ma. O kɔfɛ finali bɛ tan utikalo tile 23 san 2020.